

Catalunya Cristiana

Setmanari d'informació
i de cultura religiosa
ANY XLIV | NÚM. 2247
2,90€ | 16 OCTUBRE 2022

Agustí Codinach

El «Pensador» de Rodin exposat temporalment a la Rambla de Catalunya de Barcelona l'any 2009.

Filosofia per a temps convulsos

Conversem amb els professors Armando Pego
i Ignasi Boada sobre el pensament en el món d'avui

P 3 i 8-12

**Les obres del Sant
Sepulcre uneixen
els cristians
de Terra Santa**

P 16-17

Catalunya Cristiana

Subscriuiu-vos-hi

DESITJO SUBSCRIURE'M AL SETMANARI CATALUNYA CRISTIANA DURANT UN ANY (52 NÚMEROS)

Nom

Cognoms

Adreça

Població

DP

Tel.

NIF

A/e:

☐ Edició paper 145€

☐ Edició digital 90€

☐ Edició en català

☐ Edició en castellà

FORMA DE PAGAMENT

☐ Únic pagament per any

☐ Dos pagaments semestral

☐ Xec nominatiu que adjunto

☐ Domiciliació bancària (ompli ordre adjunta)

NOM COL·LABORADOR

Senyors, els prego que, a partir d'ara, i fins nou avís, carreguin al meu compte els rebuts que els presentarà Fundació Catalunya Cristiana per la meua subscripció al setmanari CatalunyaCristiana.

Titular

IBAN

ENTITAT

OFICINA

DC

COMPTE

DATA (DD/MM/AA)

Lliureu aquesta butlleta a:

Catalunya Cristiana

(Departament de Subscripcions)

Comtes de Bell-lloc, 67-69

08014 Barcelona

Conforme al que disposa l'article 6 de la llei orgànica 15/1999 de 13 de desembre, de Protecció de Dades de Caràcter Personal, autoritzo Catalunya Cristiana a incloure les meves dades personals al fitxer informàtic d'aquesta entitat així com a tractar-les, per tal de rebre informació periòdica de les seves activitats. En qualsevol moment el titular podrà exercir els drets d'accés, rectificació i cancel·lació, així com oposar-se al tractament de les seves dades adreçant-se a Catalunya Cristiana amb domicili al carrer Comtes de Bell-lloc, 67-69, 08014 Barcelona.

Signatura del titular

Aprendre per mirar el futur

Durant l'acte acadèmic d'inauguració del curs 2022-2023 a l'Ateneu Universitari Sant Pacià (AUSP), celebrat el 4 d'octubre passat, es va presentar la realitat universitària amb veu pròpia d'aquest projecte eclesial i educatiu en el context de les dotze universitats catalanes.

En aquest sentit, es va descriure el vuitè curs d'existència de l'AUSP com un any de consolidació. L'Institut de Litúrgia *ad instar Facultatis* ha rebut l'aprovació del pla d'estudis corresponent al *Baccalaureatus* o Grau, i s'ha recuperat el caràcter eclesiàstic de la Facultat de Filosofia, perquè la dimensió civil s'ha convertit en un grau universitari que des d'ara imparteix La Salle (URL). Més enllà de les novetats presentades pel rector, Armand Puig, a les parets de l'Aula Magna van ressonar especialment les paraules que van cloure aquesta sessió inaugural i que, com estableix el protocol, van ser pronunciades pel gran canceller de l'AUSP, el cardenal Joan Josep Omella.

En el seu discurs, l'arquebisbe de Barcelona va instar tots els presents «a encarnar-nos en aquest moment

de la història i a viure a prop de la gent, del seu pensament, dels seus dubtes i fracassos, a estimar-los com Jesús estimava». Van ser unes paraules de reconeixement de l'esforç dels alumnes i professors per transmetre la bona nova de Jesús, a través del magisteri i la reflexió teològica i filosòfica. Abans de l'acte acadèmic, a l'homilia predicada durant la missa celebrada a la capella del Seminari, el prelat barceloní va recordar que «cal orientar la missió acadèmica cap a un servei a l'esperança que sempre és font d'alegria».

En aquest número de *Catalunya Cristiana* parlem de la teologia i la filosofia, a través del primer pla d'Eduard Brufau i del reportatge central sobre la inauguració de curs de l'AUSP. Ho fem inspirats per les paraules del cardenal Omella, que va esperonar la comunitat universitària a fer un treball intel·lectual ben encarnat en el món i en l'evangeli. I afegia que tots els membres de l'Església hem d'aprendre de la tradició, però mirant el futur. Amb els millors desitjos d'amor a la societat i a l'evangeli, ha quedat inaugurat el curs 2022-2023.

Contingut

03

Editorial

05

La setmana

06

Opinió

08

En primer pla

13

Vida eclesial

24

Educació i Família

26

Reportatge

30

Carta dominical

32

Bíblia

34

Litúrgia

36

Espai lectors

38

Cultura

46

Agenda

47

Des del carrer

L'Ateneu Universitari Sant Pacià arrenca el curs de la consolidació amb novetats importants

PÀGINA 26-29

20
La Mare de Déu de la Gleva,
aviat cent anys coronada

Javier Arias Artacho, autor del llibre «Dios existe»

PÀGINA 38-39

El turisme, espai d'evangelització

PÀGINA 22-23

47 Enric Llort, director de l'espectacle
musical «Enecus»

La setmana en tuits

PATRYCIA CENTENO
@POLITICAYMODA

Assessora en estètica política i corporativa

Leurodiputada sueca d'origen iraquiana, Abir Al-Sahlani, es talla la cua al Parlament de la Unió Europea en sororitat amb les dones iranianes i critica la manca de coratge de Josep Borrell, que va ser incapaç de denunciar la situació a l'ONU

GUILLEM FÀBREGAS
@GUILLEMFABS

Educador Jesuïtes Educació

58 alumnes de Batxillerat i educadors de la xarxa d'escoles de Jesuïtes Educació iniciem l'experiència #Ceuta22 del projecte #Frontera-Sud Una setmana per conèixer en primera persona llocs, persones i les seves històries... i preguntar-nos: I jo, de quin costat vull estar?

FRANCESC XAVIER BISBAL I TALLÓ
@BISBALTALLO

Rector de Santa Maria i Sagrada Família d'Igualada

El dimecres dia 21 de setembre, vaig viure un moment molt especial, vaig poder saludar el Sant Pare Francesc, amb motiu de la recepció a la ciutat d'Igualada, posant de relleu els 500 anys del pas de sant Ignasi per la nostra ciutat

XAVIER ROCA BAS
@XROCABAS

Delegat de Comunicació del bisbat de Girona

A l'ordenació de capellà d'en Carles Sánchez a la catedral de Girona

IZASKUN ARRETXE IRIGOIEN
@IZASKUNARRETXE

Directora de la Institució de les Lletres Catalanes

El premi Serra d'Or, un premi prescriptor, de gran reconeixement. Que ha dibuixat, any rere any, un corpus de noms cabdals de la literatura catalana. Que son alhora patrimoni literari i mostra de vitalitat. Enhorabona als guardonats i gràcies als jurats

Escollat a Ràdio Estel

IGNASI MIRANDA

Tarda dinàmica

El programa *La caravana*, de dilluns a divendres i de 15 a 18 hores, és una proposta que els seus artífexs qualifiquen de «dinàmica, alternativa, distesa i d'actualitat, però sense ser un espai informatiu». El presentador, Joan Trias, connecta amb els oients amb el seu estil alegre, directe, reflexiu i espontani. Amb ell treballen Núria Ros, Andreu González i Nina Agustí, amb Jose Matoses i David Morral al control tècnic. L'inici és una presentació de curiositats diverses, plantejades per cada membre de l'equip. Tot el contingut s'enfoca com un viatge en una caravana plena de vida.

Entre seccions, entrevistes i altres estones, destaca els dijous *Mar o muntanya*, un debat crític en què dues persones contrasten posicions oposades, però sense baralles. El 4 d'octubre, durant la tercera hora, va visitar el programa l'actor Manel Barceló. Durant l'entrevista, comentava la pel·lícula *Sis nits d'agost*, on Barceló es posa en la pell de Lluís Maria Xirinacs. «Era un home que aconsellava fent preguntes i incitant la persona a buscar la seva pròpia solució», va explicar.

Zoom

EDUARD BRUFAU

Aquest mes d'octubre, concretament el dia 5, el monestir de Sant Pere de Rodes ha fet mil anys. Va ser consagrat el 1022 i des d'aleshores es va convertir en un dels cenobis benedictins de més pes religiós i cultural de tot Catalunya. Les desamortitzacions liberals del segle XIX el van deixar sense vida monàstica, però avui és admirat per la magnificència de la seva arquitectura romànica.

L'efemèride de la setmana

17 d'octubre del 1979: la Mare Teresa de Calcuta rep el Premi Nobel de la Pau

PENSANT-HO MILLOR

Creuar el pont

Aquest estiu passat, tan calorós, he visionat un grup de pel·lícules que tenien com a comú denominador la manera d'afrontar el sofriment a tots els nivells, preparant el nou curs de pastoral de la salut. Una em va cridar l'atenció: *Més enllà dels somnis* (1998), on el protagonista, Robin Williams, després de perdre dos fills en un accident, de la seva pròpia mort atenent com a metge en un accident de carretera, arriba al cel, i mentre és acompanyat pel seu mentor, descobreix que la seva esposa s'ha suïcidat i vol reunir-se amb tota la seva família. Ho pot fer amb els fills, però amb la seva esposa no, perquè s'ha suïcidat. Ell vol aconseguir aquest objectiu, però hi ha un obstacle, ha de creuar un pont per poder pal·liar el sofriment de la seva esposa, el que la va portar a suïcidar-se.

Aquesta pel·lícula em fa reflexionar en veu alta sobre el futur de la

Pastoral de la Salut. Aquest tercer mil·lenni en què anem caminant es presenta com un desafiament pastoral en tots els sentits, en pensar en una «metanoia» o canvi de mentalitat en l'Església, però no com una època de canvi, perquè certament el que està canviant és l'època i la realitat que vivim. És necessari ser arriscat i creuar el pont vers noves realitats d'acompanyament de la Pastoral de la Salut.

La Pastoral de la Salut, atenent les noves realitats que demanda la societat i la mateixa Església, ha d'escoltar i reflexionar sobre aquests nous aspectes, sense oblidar el que s'ha fet i es continua fent, tant d'acompanyament, d'humanització, d'acompanyament sacramental. Però cal mirar més enllà d'aquestes realitats: les persones amb malalties neurodegeneratives i les seves famílies; les persones amb malalties mentals i

MN. JUAN MANUEL BAJO LLAURADÓ
 Director-coordinador de SIPS-Catalunya

síndromes psiquiàtrics i les seves famílies; l'acompanyament pastoral de les persones grans tant a les seves llars com a les residències; l'atenció als agents de pastoral i professionals en situació *burnout*.

Sobre aquests temes anirem reflexionant més endavant, perquè estic convençut que aquests nous temps exigeixen un canvi de mentalitat de tots els creients, cristians compromesos en la construcció d'un futur pastoral, i religiós, sorgit de les futures recomanacions sinodals, si realment volem sentir-nos útils dins de la Pastoral de la Salut.

És necessari creuar el pont vers noves realitats d'acompanyament de la Pastoral de la Salut

MONTSERRAT MARTÍNEZ

Esposa de diaca. Llicenciada en Teologia

LA SAL DE LA TERRA

El diaconat: grau del sagrament de l'orde

Els deixebles de Jesús esdevanien cristians, membres de l'Església, pel Baptisme, participant així del sacerdocí del Crist. Aquest sacerdocí comú dels batejats es distingeix essencialment del sacerdocí dels ministres ordenats (bisbes, preveres i diaques). El sacerdocí ministerial i el sacerdocí comú dels fidels són diferents i s'ordenen l'un a l'altre, ja que tots dos participen de l'únic sacerdocí de Jesucrist (cf. *Lumen gentium*, LG, 10).

També la constitució del Concili Vaticà II sobre l'Església, LG 29, situa el diaconat com a grau inferior de la jerarquia del ministeri ordenat.

El Catecisme de l'Església catòlica (CEC n.1536) assenyala que el sagrament de l'orde és el sagrament del ministeri apostòlic i que

en ell es distingeixen aquests tres graus.

El ministeri ordenat és un do de l'Esperit Sant a l'Església per a la seva edificació (cf. LG 11). El do rebut és per servir Crist i per santificar la vida del cristià. Els bisbes i preveres són configurats a Crist cap; els diaques, a Crist Servent, que va rentar els peus als deixebles (Jn 13,1-17) i que va venir al món «a servir i no a ser servit» (Mt 20,28; Mc 10,45). El papa Benet XVI, en el

motu proprio Omnium in mentem, del 2009, modificà el text dels canons 1.008 i 1.009 del Codi de Dret Canònic, evidenciant respectivament la distinció essencial entre el sacerdocí comú dels fidels i el sacerdocí ministerial i la diferència entre episcopat, presbiterat i diaconat.

El diaca, essent signe sacramental de Crist Servent, és animador del servei (diaconia) en tota l'Església, que ha d'estar al servei dels altres, especialment dels més pobres.

Quan l'Església confereix el ministeri diaconal està administrant un sagrament; així ho afirmen: el Concili de Trento, DS 1767, 1776; el Concili Vaticà II, LG 29; també el *motu proprio* de sant Pau VI *Sacrum diaconatus ordinem*.

El ministeri ordenat és un do de l'Esperit Sant a l'Església per a la seva edificació

JOAN JOSEP
OMELLA OMELLA
Cardenal arquebisbe de Barcelona

El do de l'Eucaristia

Avui voldria compartir amb vosaltres un testimoni preciós sobre l'Eucaristia. El seu autor és sant Justí, un filòsof i màrtir del segle II. Cap a l'any 150, Justí va dirigir un escrit a l'emperador de Roma en què li explicava, entre altres temes, què feien els cristians a les reunions dels diumenges.

Justí diu que, l'anomenat dia del sol (el diumenge), els cristians es reunien sempre en un mateix lloc. Començaven la reunió llegint les memòries dels apòstols i els escrits dels profetes. Quan acabaven, qui presidia prenia la paraula i animava la comunitat a reflexionar sobre els relats que havien llegit.

Després, la comunitat es posava dreta i pregava pels altres, tant pels presents com pels que no hi havien pogut anar aquell dia. En acabar, tots es feien el bes de la pau.

Tot seguit, el que presidia prenia una mica de pa i una copa de vi i dirigia a Déu una pregària d'acció de gràcies. Quan aquesta acabava, els diaques distribuïen el pa i el vi entre els presents i el portaven també als absents, especialment als malalts.

Sant Justí conclou dient que, en acabar la celebració, qui volgués podia donar una part dels seus béns a qui presidia la celebració. Aquests béns es lliuraven a les persones que no tenien

recursos per viure: les vídues, els orfes, els malalts i els presos.

En aquest testimoni podem observar que la celebració de la missa al segle II era pràcticament igual a la que celebrem avui dia. Els primers cristians, com els d'ara, intentaven ser fidels cada diumenge a les paraules de Jesús a l'Evangeli: «Feu això, que és el meu memorial» (Lc 22,19).

Justí anomena aquesta celebració Eucaristia, paraula d'origen grec que significa acció de gràcies. I és que quan participem en l'Eucaristia agraïm a Crist que hagi volgut unir la seva vida a la nostra. La trobada dominical amb el Senyor ens dona força per viure el present amb confiança i fer front al futur amb esperança.

El testimoni de Justí ens ensenya també que l'Eucaristia i l'amor als nostres germans estan íntimament units. L'Eucaristia ens ajuda a sortir de nosaltres mateixos i a convertir-nos en bon pa per als altres, especialment per als més necessitats.

Benvolguts germans i germanes, tant de bo que sapiguem participar en l'Eucaristia amb la mateixa fe i amb la mateixa entrega amb què hi han participat els sants al llarg dels segles. Que Maria ens ajudi a acollir amb agraïment el do de l'Eucaristia i a fer de la nostra vida un regal per als altres.

Una filosofia per a un canvi d'època

**La crisi cultural d'Occident obliga a repensar
la nostra civilització**

Vam encetar el segle XXI amb un esdeveniment tràgic de conseqüències mundials: els atemptats islamistes de l'11 de setembre del 2001 als Estats Units. Aquells atacs mortífers televisats en directe van significar un sotrac en la consciència d'un Occident que des de la implosió de l'URSS, el gran adversari polític, econòmic i ideològic, vivia immers en la creença d'un triomf etern, convençut d'haver superat per sempre més certs estadis de civilització. El cop va ser dur, però com que el context econòmic era d'eufòria, el món occidental va continuar endavant, com si el progrés fos infinit.

Tanmateix, l'any 2008 aquell mateix desfici dels ciutadans pel consum i de les empreses pels guanys va esclatar amb una recessió financera i econòmica de la qual encara avui no ens hem recuperat. Aquesta segona estocada sí que ha tingut conseqüències palpables per al dia a dia de milions de persones. Des d'aleshores hem assistit a la degradació progressiva de totes les esferes d'un món que crèiem indestructible: retallades dràstiques en la sanitat i l'educació públiques,

precarització dels llocs de treball, augment de l'atur, creixement de la pobresa, increment de les diferències socioeconòmiques, crispació i polarització política i ideològica, crisi migratòria, canvi climàtic, creixement de les malalties mentals, etc. La inesperada pandèmia del 2020 va agreujar encara més aquesta situació general i des de fa uns mesos Europa assisteix al retorn de la guerra sobre el seu sòl amb la invasió d'Ucraïna per part de Rússia.

Filosofia i responsabilitat personal

El context en què vivim no sembla gaire encoratjador, però és en ocasions com l'actual quan cal cercar respostes, o si més no paraules, que donin sentit i esperança als homes. Correspon precisament als pensadors donar raó dels motius que ens han dut a la situació present i de les possibles sortides. Què té a dir avui la filosofia respecte els temps convulsos que ens toca viure? Per a Armand Pego, catedràtic d'Humanitats de La Salle - Universitat Ramon Llull, el

pensament ha de reaprendre a mirar: «Crec que la filosofia avui ha de recuperar el sentit de l'admiració, de la sorpresa davant de la realitat, de la meravella —en un sentit platònic— per la vida mateixa. Encara que l'existència també ofereix motius per a la perplexitat, i malgrat tots els camins sense sortida, no podem oblidar que la realitat en què vivim té coses a dir-nos i que cal descobrir-les. Per tant, no ens hem de deixar portar per l'escepticisme, per una actitud hipercrítica, sinó aprendre a deixar-se sorprendre pel que ens ve des de fora.»

Per a aquest professor, el paradigma tecnològic ha tingut el seu paper en la pèrdua d'aquesta mirada oberta a la meravella: «No tenim tendència a mirar la realitat perquè sempre l'observem a través d'alguna mediació: dispositius, pantalles, metodologies... Ens costa retrobar la manera de posar-nos en contacte directament amb la realitat, pas indispensable per poder mirar també cap a dins de nosaltres mateixos. Recordo la primera vegada que vaig veure al Vaticà *La Pietat* de Miquel Àngel. Era a finals dels anys vuitanta, i llavors l'obra encara no tenia vidre protector, la podies veure directament; deu anys després ja hi havia un vidre i també començaven les càmeres digitals; i deu anys més tard la gent ja només l'observava a través de la pantalla de la càmera, no pas directament.

«Ara mirem la realitat sempre a través d'una mediació. Per això és necessari poder deixar a una banda els dispositius, les eines que tenim per accedir a la realitat, i poder-nos aturar, tenir un moment de tranquil·litat i connectar amb la realitat exterior i amb nosaltres mateixos. Crec que això és essencial. Al cap i a la fi, la filosofia no hauria de ser només una disciplina acadèmica, sinó una actitud que cadascú de nosaltres posseeix, perquè tots tenim preguntes essencials. No hem de consultar només els filòsofs, sinó que cadascú hauria de poder respondre des del seu moment històric, des de la seva situació personal.»

Ignasi Boada, professor de Filosofia de l'Ateneu Universitari Sant Pacià, també apel·la a la capacitat dels filòsofs i de cada persona per

donar resposta a les dificultats que li toca viure: «Podríem dir que la filosofia, en bona part, neix de la incertesa del temps humà, és a dir del temps històric. Si tot el que és rellevant per a l'home tingués el mateix nivell de certesa que la matemàtica (allò que, en un cert sentit, es troba fora del temps), difícilment podríem tenir filosofia, almenys en el sentit que l'entendem. Al llarg de la nostra tradició, els filòsofs han reflexionat de manera gairebé constant en relació amb aquest tema. No hi ha unanimitat, però hi ha un cert consens de fons al voltant d'unes quantes intuïcions: davant de la incertesa cal cultivar la serenitat, el coratge per no sucumbir a la por ni al desesper, la capacitat d'anticipar de manera raonable el que sigui possible, la maduresa per entendre que la contingència i la vulnerabilitat formen part de la nostra mateixa naturalesa humana...»

Per a Boada també la tecnificació de la societat ha estat decisiva per arribar al moment en què ens trobem: «Resulta evident que aquesta situació actual depèn d'elements econòmics, polítics i històrics molt complexos. Diré només que la tecnologia aplicada a la comunicació, als transports, a la genètica, a la medicina, a l'armament, etc., genera un panorama tan intens d'inestabilitat en tots els ordres que, segons com, trobo inevitable que estiguem instal·lats en una mena de crisi permanent i molt difícil de governar de manera raonable.» Pel que fa al paper del pensament en el conjunt de la societat, el considera necessari i important, però alhora adverteix que té la capacitat de convertir-se en una arma de doble tall: «La capacitat del pensament per tenir un *lideratge* en el conjunt de la societat ha estat sovint limitada. I segons com, això no s'ha d'entendre com un desavantatge. Ho dic perquè el pensament és també quelcom que pot arribar a ser molt perillós. Considerem només que un dels ingredients essencials per a la violència és justament el pensament. El lloc perquè el pensament exerceixi una influència socialment responsable i humanament sensible avui hi és, per sort, com en altres èpoques. Sovint ha passat que el que els filòsofs han formulat, ha acabat es-

Sense quelcom previ que no tingui cap rendiment és impossible arribar enlloc. Per tant, això vol dir que la filosofia no ha de buscar cap resultat, sinó la consciència de meravella; hem de ser conscients que vivim, que malgrat frustracions i situacions terribles, hem de ser capaços d'experimentar l'alegria d'existir».

En opinió de Pego l'utilitarisme té conseqüències greus en el conjunt de la societat: «La tendència de voler obtenir de qualsevol cosa un rendiment, una utilitat, fa que la dignitat de la persona hagi entrat en crisi. Figures fonamentals com la del pare, la mare, el mestre, el sacerdot, el monjo... que havien constituït el tronc de la cultura occidental han estat posades en entredit, i ara estem desorientats. A més, ens trobem en una situació política i social en què sembla que només triomfa un cinisme imperforable; es poden dir coses sense assumir-ne les conseqüències. Tant és el que es digui, el que importa és crear un marc on aquestes coses siguin acceptades, però els efectes són perniciosos. Així ens trobem amb un increment de les malalties mentals, i amb unes famílies que ho han d'assumir sense els mitjans necessaris. Sembla que només a través de polítiques i de recursos econòmics es poden resoldre les coses, però moltes vegades també és necessari un suport humà elemental.»

Preguntat sobre com és possible que la nostra civilització, en principi la més formada de la història, visqui aquesta crisi, Pego respon matisant la premissa: «En termes numèrics és cert que som la generació més formada i informada de la història, i és innegable que vivim millor ara que fa cent anys. Ara bé, aquesta mena d'optimisme antropològic afirma d'una banda que som millors que mai i, simultàniament, que ens trobem pitjor que mai: que som una societat profundament opressiva, injusta, heteropatriarcal, racista... Aquesta dicotomia genera una sensació general de desgast, de cansament i d'intranquil·litat. Vivim, doncs, en una esquizofrènia cultural.» Per la seva banda, Ignasi Boada afirma que avui conviu tant el trencament amb el passat com la continuïtat: «Els canvis que

devenint part important de la mentalitat social. Considero important, però, que el pensament renunciï a una autofonamentació i tingui la sensatesa de comprendre que no és l'únic ingredient important per a l'ésser humà.»

Utilitarisme i altres mals

Un dels trets distintius de la societat occidental contemporània és el predomini del criteri d'utilitat. Es pot constatar en la poca demanda que tenen els estudis humanístics en comparació amb els de l'àmbit econòmic, empresarial i tecnològic. Però de fet, aquest principi utilitarista s'acaba aplicant a tots els àmbits de l'existència en detriment de la gratuïtat. Per a Armando Pego la hipervaloració de la utilitat arriba fins al punt que «no només tot ha de ser útil, sinó que el que és inútil ha de justificar la seva inutilitat... No ens adonem que allò més inútil és allò més important, perquè la inutilitat és pura contemplació, i la pura contemplació és el pas previ necessari per poder fer coses útils.

ARMANDO PEGO
«La filosofia ha de recuperar el sentit de l'admiració, de la meravella»

«No ens adonem que allò més inútil és allò més important, perquè la inutilitat és pura contemplació»

IGNASI BOADA

«Davant de la incertesa cal cultivar la serenitat, el coratge per no sucumbir a la por ni al desesper»

«Els canvis que ha introduït la modernitat i l'època contemporània són vertaderament colossals. I tanmateix hi ha una continuïtat antropològica de fons»

ha introduït la modernitat i l'època contemporània són vertaderament colossals. I tanmateix aquesta discontinuïtat en tants àmbits com els costums, la mentalitat, el coneixement científic, el consum massiu, etc. poden eclipsar la consciència que hi ha una continuïtat antropològica de fons. Malgrat la història i els canvis que aquesta aporta, no ens falten raons per pensar que la manera com, per exemple, Plató o Aristòtil van comprendre l'home no són formes caduques, tot al contrari. Les tensions i les temptacions que aquests autors van identificar segueixen vigents... entre altres la necessitat de moderar la tendència a la credulitat per mitjà d'una reflexió racional.»

Punt de no retorn

Davant de la constatació de la situació actual, aflora la pregunta de si encara som a temps de redreçar la situació i, en cas de resposta afirmativa, com podem sortir d'aquest deteriorament general. En opinió d'Ignasi Boada, la situació actual en bona part és irreversible: «Com deia Montaigne, la vida és ondulant. Té alts i baixos. Segurament això val tant per a la vida personal com col·lectiva. El benestar econòmic és un terme molt relatiu i ambigu que, a més, sembla estar subjecte també a aquesta inestabilitat o a aquesta lògica dels cicles. I amb tot, hi ha un deteriorament de tipus ecològic que pot resultar dramàticament irreversible. En aquest sentit sí que ens trobem davant d'una novetat històrica que posa els pèls de punta. Tant més quan el redreçament de les tendències que causen i intensifiquen aquest deteriorament són difícils de governar, en bona part perquè depenen d'inèrcies culturalment molt arrelades. Aquest és un tema crucial de la nostra època. En aquest context, *Laudato Si* és un document prou lúcid que destaca l'enorme responsabilitat que tenim i la necessitat d'entendre que en el futur no podem viure amb el mateix estil de vida que hem viscut fins ara. Almenys en determinats països.»

També Armando Pego afirma que el punt de no retorn ja ha estat superat: «Diria que hem arribat a un punt en què ja no hi ha tornada enrere, perquè hi ha hagut un salt endavant massa important. En moltes coses ja no és possible ni retenir ni redreçar. Tornar enrere podria ser una idea molt consoladora, i la trobem també dins de l'Església; es tractaria de fer com si només hi hagués hagut un desbordament de la situació, i que l'únic que caldria seria tornar-la a canalitzar. No crec que això sigui possible, és molt improbable tornar a una fase anterior. El que cal fer des d'ara és construir, i fer-ho des de la tradició.»

Vivim, doncs, un canvi d'època i a hores d'ara ningú no pot saber com serà el futur que ens espera. Als homes i les dones d'avui, per tant, els pertoca la tasca de reflexionar el model de societat contemporània que hem creat, detectar-ne honestament els punts febles i pensar possibles camins per refer de manera col·lectiva aquesta societat. I sobretot, fer veure als homes i dones del nostre temps, que passi el passí, sempre hi ha motius per donar gràcies pel simple fet de viure.

LUNET
FACILITY SERVICES

**EL BENESTAR SEMPRE
COMENÇA AMB UN SOMRIURE**
- Mare Teresa de Calcuta

lunet.es
comercial@lunet.es · 902 010 977

Aquesta setmana recollim la trobada d'experts del Sínode a Frascati, ens apropem a la restauració del Sant Sepulcre, celebrem els 10 anys de Catalonia Sacra, parlem del centenari de la coronació de la Mare de Déu de la Gleva i reflexionem sobre la Pastoral del Turisme

El cardenal Omella va participar a Frascati en una trobada d'experts del Sínode

«El procés sinodal ens fa caminar plegats donant esperança al món des del missatge de Jesús»

CARME MUNTÉ MARGALEF
Redacció

«El procés sinodal ens fa caminar plegats donant esperança al món des del missatge de Jesús», ha manifestat el cardenal Joan Josep Omella, en declaracions a *Catalunya Cristiana*. Ho ha fet després d'haver participat, el primer cap de setmana d'octubre, a la ciutat italiana de Frascati en la trobada d'experts dels cinc continents responsables d'elaborar el document de la segona etapa del procés sinodal 2021-2023, l'etapa continental, i així continuar el procés de discerniment, diàleg i escolta.

En aquesta ocasió, es tractava de fer el buidatge de les aportacions de la fase diocesana que havien arribat a Roma procedents d'arreu del món, i d'elaborar el document de síntesi d'aquesta fase continental en què ens trobem actualment. De fet, com ha explicat el cardenal Omella, totes les conferències episcopals han enviat les seves respostes, fins i tot Ucraïna, que ho va fer a finals d'agost.

A més de les respostes de les conferències episcopals rebudes per la Secretaria General del Sínode i del miler d'aportacions d'altres realitats eclesials, les Esglésies catòliques orientals, les congregacions religioses i els dicasteris vaticans van enviar també una síntesi del procés d'escolta i discerniment realitzat.

«Estem en la fase d'escoltar», ha situat el cardenal Joan Josep Omella. «Hem escoltat el que ha dit la nostra diòcesi, el nostre país, la nostra conferència episcopal, però és molt important —en la mesura que formem part de la gran família que és l'Església catòlica— que també escoltem el que han reflexionat les altres conferències episcopals, veure allò en què coincidim i divergim, i veure com l'Esperit parla d'una manera o altra segons el continent, fent insis-

tència en coses que ens poden ajudar a caminar junts i a respectar-nos en la diversitat.»

El cardenal Omella va assistir a la trobada de Frascati en qualitat de membre de la Secretaria General del Sínode. El document de síntesi resultant de la trobada (*Document per a l'Etapa Continental*) s'enviarà a les conferències episcopals, que seran les encarregades de donar-lo a conèixer.

«És una manera de veure que tot el treball fet a les diòcesis és molt important, però que ara és moment d'escoltar els altres. Més endavant ja farem les propostes», ha manifestat Omella, que ha recordat que el procés sinodal consisteix a «caminar junts, escoltant i participant tothom».

Com ha reconegut l'arquebisbe de Barcelona i president de la Conferència Episcopal Espanyola, tot plegat amb l'objectiu últim d'evangelitzar, «de poder mostrar entre tots, en aquest moment de la història, el missatge de Jesús en tota la seva novetat i frescor, perquè hi ha molta gent que necessita esperança

«És molt important que escoltem el que han reflexionat les altres conferències episcopals, veure com l'Esperit parla d'una determinada manera segons el continent»

Els participants a la trobada de Frascati van ser rebuts en audiència privada pel papa Francesc.

i veure la llum que il·lumina la nostra vida, el nostre pelegrinatge a la terra, perquè s'ha perdut a vegades aquest visió d'on anem i d'on venim».

«Per una Església sinodal: comunió, participació i missió»

Els dies 9-10 d'octubre del 2021 va començar a Roma un procés sinodal que porta com a lema «Per una Església sinodal: comunió, participació i missió», i que es desenvolupa en diferents fases: diocesana, Conferència Episcopal, continental i universal. Una etapa fonamental serà la celebració de la XVI Assemblea General Ordinària del Sínode dels Bisbes, el mes d'octubre del 2023, a la qual seguirà la fase d'actuació, que implicarà novament les Esglésies particulars (cf. EC, art. 19-21).

Amb aquesta convocatòria, el papa Francesc convida tota l'Església a interrogar-se sobre un tema decisiu per a la seva vida i missió: «Precisament el camí de la sinodalitat és el camí que Déu espera de l'Església del tercer mil·lenni.»

ESGLÉSIA EN SORTIDA

Lliures per ser

De vegades, la litúrgia i la selecció dels textos que llegim en les celebracions semblen escollits per a aquesta època concreta; sé que no és així i que depenen del cicle, però m'agrada pensar que ens diuen quelcom concret a cada persona, aquí i ara. Això és el que vaig sentir fa uns diumenges quan es va llegir la paràbola de Llätzer i l'home ric. Lluc ens relata aquesta paràbola molt gràfica. Està descrita de manera que no deixa dubte: la riquesa no sembla un bon camí per a la felicitat veritable. Aquest text coincidí amb les festes de la Mercè, patrona de Barcelona i amb tot d'activitats preparades per aquest motiu; vull fer-ne menció, donat que la Mercè és també la patrona de totes les persones captives. Potser el que més ens priva de la pròpia llibertat no sigui tant el fet de no poder exercir-la, donat que vivim en una societat que, en principi, no ens la pot impedir; de vegades, no l'exercim més per pors i comoditats que no pas per impossibilitat. Cal plantejar-nos què és allò que no em permet ser tan lliure com desitjo. El text del qual us parlo té molt a dir-nos perquè sovint és tot allò que tenim i desitgem el que no ens permet ser plenament lliures, el que ens fa patir, el que ens obliga a accions que podríem no portar a terme si realment fóssim lliures. Llätzer té possibilitat de ser, de mirar amb veritat el seu entorn, de posar-se davant de qui desitja, de ser ell plenament. Potser per això sabem el seu nom; en canvi, l'home ric no té ni nom, no pot mirar, ni vol fer-ho, el seu entorn, no té temps ni tan sols de gaudir de tot el que té al seu voltant, donat que és tant que no sap ni què hi ha. Potser ara som en un temps en què hem de començar a deixar de tenir, per poder ser més qui som de veritat i mirar-nos als ulls les unes a les altres.

ESTHER BORREGO
Treballadora social

 Terra Santa

Després de segles d'enemistats i baralles, les diferents denominacions cristianes viuen un moment d'especial comunió

Units per Terra Santa

P. J. ARMENGOU
Corresponsal a Jerusalem

La primera sensació que té el pelegrí en entrar a l'església del Sant Sepulcre és de caos. Els turistes, l'encens, les espelmes, la bigarrada arquitectura, l'eclecticisme del lloc, els crits dels monjos... «*No foto, no foto!*», se sent contínuament. Però entre tot aquest desgavell, el temple alberga dos dels punts més importants de la cristiandat —el Calvari i el Sepulcre de Jesucrist— i també quelcom més humà i corrent: la complexa però rica convivència entre sis denominacions cristianes diferents. Catòlics, ortodoxos grecs, armenis, coptes, siríacs i etiòps han litigat durant anys per cada racó de la basílica, però darrerament viuen moments d'especial concòrdia.

«Molta gent pensa que el Sant Sepulcre és una basílica en la qual regna la divisió, però en realitat és una església molt ecumènica», diu fra Stéphane Milovitch, responsable franciscà del temple. «Penso que, aquí, Déu veu una petita porció de tota la humanitat. Al Sant Sepulcre s'amaga també la llavor de la universalitat». Fra Stéphane, que fa més de 30 anys que viu a Terra Santa, explica que les diferents comunitats que conviuen a la basílica, tot i tenir llengües i orígens diferents, «tenen més en comú del que sembla». Tot i que també reconeix que «l'alteritat de vegades no resulta còmoda».

Certament, el lloc de la crucifixió i resurrecció de Jesús ha estat sovint escenari de trifulgues i discussions. Que de vegades han arribat a les mans. L'església i els seus horaris estan mil·limètricament dividits per evitar disputes entre les comunitats: aquesta columna pertany als armenis, aquella capella als catòlics, els grecs fan processons a tal hora, els coptes tenen accés a tal altre altar... És el que s'anomena *Status quo*,

la regla que des del 1757 regeix la propietat i ús de l'església. La norma marca també que, llevat que s'arribi a un acord, les possessions i horaris vigents en temps de l'imperi Otomà són els que prevalen en l'actualitat. Això provoca situacions curioses, com la d'una escala que no s'ha mogut des del 1723, quan un obrer la va deixar oblidada a la façana del temple. Ningú sap a qui pertany.

Més enllà d'aquestes anècdotes, que sovint ocupen la majoria del temps en les explicacions turístiques al Sant Sepulcre, fra Stéphane considera que les separacions de temps i espais a la basílica no són gaire diferents de les que es donarien en un apartament compartit. «L'espai és poc i les Esglésies són moltes. Quan hi ha baralles no és un conflicte religiós, sinó humà. I a vegades depèn dels caràcters de les persones. Ens va bé concretar cada espai, per una qüestió de convivència», reflexiona el frare. Amb tot, el franciscà recorda que «malgrat que les cultures són diverses, la fe és una» i afegeix que les comunitats es posen d'acord en qüestions petites i grans cada dia.

Les obres al Sant Sepulcre

Un dels exemples de l'actual cooperació entre les Esglésies són les obres de rehabilitació que s'han fet al temple. La més sonada va ser la restauració de l'edicle que acull el Sepulcre, l'estructura del qual no s'havia tocat des de la seva construcció l'any 1810, quan es va substituir l'anterior temple, destruït dos anys abans en un incendi. Les obres, que es van dur a terme entre 2016 i 2017,

STÉPHANE MILOVITCH
«Aquí, Déu veu una petita porció de tota la humanitat. Al Sant Sepulcre s'amaga també la llavor de la universalitat»

PJ Armengou

Les diferents confessions s'han posat d'acord per restaurar el paviment del temple.

van estar liderades per la comunitat ortodoxa grega, tot i que les altres dues denominacions principals al temple —catòlics i armenis— van supervisar-les. «Aquest és un moment històric de col·laboració entre les principals comunitats cristianes i altres d'arreu del món», va dir el patriarca grec de Jerusalem, Teòfil III.

Aquest 2022 ha començat la segona fase dels treballs, aquest cop liderats per la comunitat catòlica. Les obres permetran assegurar els

fonaments de l'edicle i restaurar tot el paviment del temple, amenaçat per filtracions d'aigua. També serviran per millorar les instal·lacions elèctriques i de fontaneria de la basílica. «En aquest context històric, amb la pandèmia i la guerra, la cooperació en l'obra de restauració adquireix un significat diferent, perquè és el lloc on Jesús es converteix en pedra angular de l'Església», va declarar el custodi de Terra Santa, Francesco Patton, durant la inauguració de les obres, el 14 de març passat. «Desitjo tot el millor a les nostres comunitats de cara a aquest projecte», va afegir l'arquebisbe armeni Sevan Gharian, que va remarcar el seu entusiasme per la unió de les Esglésies davant les obres.

Les tasques de restauració al Sant Sepulcre han estat l'últim motiu per a la cooperació entre les denominacions cristianes a Terra Santa, però n'hi ha hagut altres. La peregrinació de Pau VI als Llocs Sants el 1964 i les seves reunions amb els patriarques grecs de Constantinoble i Jerusalem, van inaugurar una nova atmosfera d'ecumenisme. També les intifades, el patiment dels cristians àrabs o la pandèmia del Covid-19 han unit molt les Esglésies. «Sovint la necessitat ens ha empès a entendre'ns», opina fra Stéphane, «però el més important per a l'ecumenisme és la constància en tractar-se, no només en els actes oficials. També somrient-nos quan ens veiem».

CERTIFICATS MÈDICS CARNET DE CONDUIR NÀUTICA I ARMES

CENTRE MÈDIC PLAÇA MOLINA

DR. RAFAEL SOLANAS ANGLADA

• COTXE, MOTO I CICLOMOTOR • PSICOTÈCNICS
• LLICÈNCIA D'ARMES • LABORALS I ESCOLARS • NÀUTICA

LABORABLES

De 10 a 13 h i de 16 a 20 h

Les persones que es presentin amb un exemplar de Catalunya
Cristiana tindran un descompte

de 20 euros

www.centromedicoplazamolina.es

INFORMEU-VOS-EN: Tel. 932 188 826 - Mòbil: 639 474 741
c/ Balmes, 281, entr. 2n - 08006 Barcelona

 Barcelona

L'Església aposta per la promoció del seu mil·lenari patrimoni cultural

Catalonia Sacra celebra deu anys

MAC
Barcelona

«L'art sacre ens eleva el cor i ens du al transcendent. Ens porta a mirar amb els ulls interiors. Enhorabona, Catalonia Sacra, pels vostres deu anys d'existència!» Mons. Joan Planellas, arquebisbe de Tarragona i president de la Conferència Episcopal Tarraconense (CET), acabava així l'acte commemoratiu que rememorava la primera dècada de vida de Catalonia Sacra, que va tenir lloc el dimarts 4 d'octubre al monestir de Sant Pau del Camp.

Catalonia Sacra, una iniciativa del Secretariat Interdiocesà per a la Custòdia i Promoció de l'Art Sacre (SICPAS), està constituïda pels departaments de patrimoni cultural dels deu bisbats amb seu a Catalunya. L'objectiu és dinamitzar i donar visibilitat a l'excepcional patrimoni cultural de l'Església. L'acte va comptar amb la presència dels bisbes de la CET, així com de representants institucionals i agents vinculats amb el patrimoni eclesial.

Iniciativa molt valuosa

El cardenal Joan Josep Omella, arquebisbe de Barcelona, va ser el primer dels participants a prendre la paraula. «Fer visible l'expressió creativa de la fe dels nostres avantpassats és una idea preciosa. L'art cristià ha plasmat durant segles el misteri amorós de Déu, i continua fent-ho», va dir. «La iniciativa de Catalonia Sacra és molt valuosa», va manifestar el cardenal.

La delegada diocesana de Patrimoni Cultural del bisbat d'Urgell, Clara Arbués, va ressaltar el valor cultural del patrimoni eclesial arreu de la geografia catalana i la importància d'una bona gestió. Va destacar tres moments clau en la història d'aquest patrimoni: la creació, a finals del segle XIX i co-

mençaments del XX, dels museus diocesans, l'organització de magnífiques exposicions sobre art sacre i la presentació oficial de Catalonia Sacra el 19 de juliol del 2012.

«Des de fa vint anys, la Generalitat de Catalunya i l'Església catòlica fem un treball conjunt de preservació i difusió d'aquest patrimoni. És important fer arribar aquest llegat eclesial a la ciutadania», va explicar Sònia Hernández, directora general de Patrimoni Cultural del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

Record per a Mons. Pardo

Per la seva banda, Dani Font, coordinador de Catalonia Sacra, va ser l'encarregat de fer una mirada retrospectiva al camí fet. Aquesta dècada ha servit, segons Font, perquè l'Església hagi fet un «convenciment col·lectiu» per gestionar el seu patrimoni amb «una mirada oberta». Aquest fet es posa de manifest amb l'aposta dels diferents bisbats per professionals «joves i preparats tècnicament amb un bagatge institucional important» per tal de

S'ha consolidat el paper de Catalonia Sacra com a agent cabdal en l'àmbit del patrimoni cultural català

Agustí Codinach

Bisbes de la CET, representants institucionals i agents vinculats al patrimoni eclesial, al final de l'acte.

consolidar una proposta amb elements comuns a tot el territori.

Font va tancar la seva allocució amb un emotiu record per a Mons. Francesc Pardo, bisbe de Girona, traspasat el 31 de març passat, que vaser un «puntal imprescindible» perquè Catalunya Sacra tirés endavant.

Al llarg de l'acte també s'hi van projectar diverses reflexions a l'entorn de la rellevància del patrimoni eclesial, a càrrec d'experts en la matèria, com ara el Dr. Marc Sureda (el valor litúrgic original), Mn. Robert Baró (el testimoni de la història), el Dr. Francesc Miralpeix (la importància de la sociabilitat parroquial), la Dra. Maria Garganté (santuàries, fe i paisatge) i el Dr. Jordi Faulí (els espais arquitectònics com a atmosferes espirituals).

Reptes futurs

Finalment, Mons. Salvador Giménez, bisbe de Lleida i president del SICPAS, va sintetitzar els reptes que té Catalunya Sacra per als propers anys, un cop s'ha con-

solidat el seu paper com a agent cabdal en l'àmbit del patrimoni cultural català. «Cap endins, millorant la gestió global dels nostres equipaments i amb una cooperació més àmplia entre ells, i cap enfora, sumant còmplices i col·laboradors» que en facilitin la gestió, el manteniment i la conservació, va constatar el prelat.

El bisbe de Lleida va posar en relleu que cal fer del patrimoni cultural una portada d'entrada al cristianisme, perquè visitar aquest patrimoni també té «un valor religiós».

En aquests deu anys, Catalunya Sacra ha organitzat una programació anual de més de quaranta activitats, ha dut a terme iniciatives de formació per a guies, gestors patrimonials i agents turístics, ha impulsat la Xarxa Catalunya Sacra, amb un treball coordinat d'esglésies catalanes per millorar l'atenció al visitant, ha empès el turisme amb la creació d'un catàleg d'activitats guiades al voltant del patrimoni i ha dialogat amb diferents entitats culturals i administracions públiques per tal de posar el patrimoni cultural al servei de la societat.

Durant els dotze mesos previs a la diada, es desenvolupen diferents activitats

La Mare de Déu de la Gleva, aviat cent anys coronada

REDACCIÓ

Les Masies de Voltregà
Fotos: Museu del Ter

El 8 de setembre del 2023 s'escaurà el centenari de la coronació canònica de la Mare de Déu de la Gleva. Cada vint-i-cinc anys, l'Ajuntament de les Masies de Voltregà ha recordat amb emoció aquell esdeveniment que va convertir el santuari marià, per uns dies, en el centre pietós de Catalunya.

La proximitat d'una nova efemèride, de xifra ben rodona, ha activat altra vegada l'organització d'actes de commemoració. Durant els dotze mesos previs a la diada, es desenvoluparan diferents activitats dirigides a un major coneixement de la significació del temple, de la Mare de Déu venerada i, especialment, de la celebració evocada.

El primer gest es va dur a terme el 8 de setembre passat amb la inauguració de l'exposició *Mare de Déu de la Gleva: cent anys coronada 1923-2023*. Mons. Romà Casanova, bisbe de Vic, va presidir la presentació acompanyat de l'alcalde de les Masies de Voltregà, Verònica Ruiz, i del comissari de la mostra, Joan Arimany, sota la coordinació del Museu del Ter.

El bisbe Casanova va manifestar la idoneïtat de destacar la tasca exercida pels milers de devots de la Mare de Déu quan, un segle enrere, van decidir i emprendre un ritual dirigit a enaltir l'estimació a Maria i que aquella solemnitat era hereva de la veneració manifestada al santuari des de l'edat mitjana.

L'alcalde, per la seva banda, va

Banderola que anuncia l'exposició.

La iniciativa de coronar la Mare de Déu de la Gleva va sorgir de l'Assemblea de Congregacions Marianes a Catalunya

destacar la importància del santuari com a centre religiós, com a patrimoni històric i cultural que s'estén per la comarca i com a centre sentimental i emocional pels veïns del municipi que, el 1923, va esdevenir centre espiritual del país. Finalment, Joan Arimany va repassar el contingut de l'exposició que s'havia organitzat amb el desig de divulgar la forma en què es va concebre i desenvolupar la coronació.

La dotzena de plafons, instal·lats a l'entrada de la rectoria del mateix santuari de la Gleva, apleguen textos i imatges directament relacionats amb un intens programa festiu que es va estendre del 3 al 16 de setembre de 1923 així com els mesos anteriors i aniversaris posteriors.

La iniciativa de coronar la Mare de Déu de la Gleva va sorgir de l'Assemblea de Congregacions Marianes a Catalunya que es va celebrar a Vic a primers de maig de 1921. La federació comarcal de congregacions marianes, constituïda uns mesos abans, va assumir la tasca de promoure l'organització de l'esdeveniment.

La primera gestió, a finals d'agost de 1922, va procurar el patrocini i favor del bisbe de Vic Francesc Muñoz, que va acollir la

iniciativa amb satisfacció. Des d'aleshores es van establir els passos per convertir la Coronació en una realitat, amb la seva divulgació i la constitució de reunions periòdiques entre la junta directiva de la federació i la comissió executiva pro Coronació. El mes de novembre ja s'havien creat els comitès locals a la majoria de poblacions properes i algunes de més llunyanes dins la diòcesi de Vic.

El 12 de març de 1923 es rebia el telegrama de la conformitat pontificia i el 9 d'abril ho feia el corresponent diploma acreditatiu en resposta a la petició diocesana que havien signat quaranta ajuntaments. El dia 22, la Gleva acollia una reunió dels comitès locals presidida pel bisbe Muñoz per establir el calendari operatiu per a les setmanes següents. El mes de juny es va decidir que la Coronació se celebraria el 8 de setembre, festa de la Nativitat de la Mare de Déu, malgrat escaure's en dissabte. I en aquella diada central de la coronació, es van aplegar les màximes autoritats eclesiàstiques, civils i militars de Catalunya així com unes desenes de milers de devots que no es van voler perdre la magnificència de la jornada.

El ressò de la coronació va difondre arreu de Catalunya i diversos mitjans de comunicació escrita en van escriure cròniques i reportatges fotogràfics.

UN NOU LLINDAR

L'espiritualitat del Sínode

El papa Francesc ha dit que «no n'hi ha prou en tenir un sínode, sinó que s'ha de ser sínode. L'Església necessita un intens intercanvi intern: un diàleg viu entre els pastors i entre els pastors i els fidels». Vivim uns moments a l'Església en els quals cal recuperar tot el que afavoreixi l'empatia, la solidaritat i la participació. Només així és possible viure la comunió i només així s'assegura la participació.

Tanmateix, d'on ha de provenir aquest canvi personal d'actituds i la consegüent renovació d'estructures? El darrer document sinodal diu que «un dels aspectes més significatius del Sínode és el reconeixement que està inspirat i format per una espiritualitat. El fet de cultivar una espiritualitat per a la sinodalitat ens ajuda a integrar la nostra reflexió teològica i ampliar la nostra experiència d'Església en la mesura en la qual ens comprometem més profundament en el procés sinodal».

Però, què significa i com s'inclou el terme «espiritualitat»? «A mesura que els aspectes de l'espiritualitat sinodal se'ns presenten, podem arribar a descobrir-hi les maneres en què l'Esperit Sant il·lumina la vida de l'Església, atraient cadascú cap a un amor més profund per Crist i movent-nos a desitjar una comunió, una participació i una missió cada vegada més gran». Deixar que l'Esperit parli i actuï depèn del grau de confiança que li oferim, de deixar que es faci present en el nostre interior i ens mogui a actuar. Viure l'espiritualitat del Sínode serà, al mateix temps, un exercici que ha d'anar molt unit a la pregària i a la participació litúrgica i sacramental, espais on trobem la força necessària per estar espiritualment en forma i caminar junts.

El bisbe de Vic Romà Casanova va visitar l'exposició després de la presentació.

SEBASTIÀ TALTAVULL ANGLADA
Bisbe de Mallorca

Santiago de Compostel·la

Santiago de Compostel·la acull el VIII Congrés Mundial de Pastoral del Turisme

El turisme, espai d'evangelització

IGNASI MIRANDA
ROSA MARÍA JANÉ CHUECA
Redacció

El VIII Congrés Mundial de Pastoral del Turisme es va celebrar a Santiago de Compostel·la, del 5 al 8 d'octubre, en un context marcat per la recuperació de la mobilitat després de la pandèmia. En paraules del director del Departament per a la Pastoral del Turisme de la Conferència Episcopal Espanyola (CEE), Gustavo Riveiro, «podem dir que aquest estiu hem arribat a gairebé els nivells del 2019 i en alguns aspectes han estat superats. Espanya és el destí vacacional i de lleure més gran, amb 84 milions i mig de persones que ens visiten cada any».

Són molts els factors que afavoreixen que Espanya sigui una destinació turística privilegiada: el sol, el tarannà de la seva gent, la gastronomia, la cultura, l'art, la història, la fe, la natura... ens explica Riveiro, el qual afegeix que «aquests visitants ens deixen l'equivalent al pressupost de salut i educació junts».

El turisme suposa una sèrie de reptes, comenta, «no és només una qüestió de descans i relax, sinó que té altres vessants. Nosaltres ens ocupem essencialment de la pastoral, és a dir, del turisme religiós com a espai d'evangelització». De fet, la Pastoral del Turisme, que depenia fins ara del Dicasteri per al Servei del Desenvolupament Integral, passa ara al Dicasteri per a l'Evangelització per un *rescripte* del papa Francesc, concretament a la Secció de Qüestions Fonamentals de l'Evangelització en el Món.

Actualment, dels mil tres-cents milions de persones que es desplacen per fer turisme, tres-cents milions ho fan per motivacions religioses.

Gustavo Riveiro comenta que el monument més visitat a Espanya era, fins no fa gaire, l'Alhambra de Granada. Aquest primer lloc l'ha cedit a la basílica de la Sagrada Família de Barcelona. Precisament el rector de la Sagrada Família i

La Sagrada Família és el monument més visitat a l'Estat espanyol.

iem, que ens obre al misteri, haurem començat a fer la tasca de l'evangelització en el món del turisme».

En aquest sentit, Mn. Josep M. Turull ens comparteix que la Pastoral del Turisme «és una oportunitat perquè les persones puguin descobrir d'una manera diferent el fet religiós». I també subratlla el camí de la bellesa per arribar a Déu: «És la manera com es poden obrir els cors a l'acció de l'Esperit, que és qui sempre converteix les persones.»

Per això destaca que la Pastoral del Turisme «exigeix treballar i vetllar perquè la informació que es dona en els centres religiosos no sigui merament artística o cultural, sinó que també transmeti tota la significació religiosa i espiritual que els ha dut a terme i que es continua fent, que els manté vius».

Com a rector de la Sagrada Família, Mn. Turull és testimoni de com a moltes persones, quan entren al temple, d'alguna manera, «els cauen els prejudicis i el seu cor està permeable a aquesta acció de l'Esperit Sant». Però com a director del Secretariat de Pastoral de Turisme, Peregrinacions i Santuaris apunta que l'arxidiòcesi té una gran riquesa a oferir. I esmenta en concret: «Tenim totes les esglésies agrupades entorn del que anomenem *Barcino Sacra*, un projecte que s'està iniciant i fent les primeres passes, i que són les esglésies més significatives del centre de Barcelona com la catedral, Santa Maria del Mar, Santa Maria del Pi, Sant Pau del Camp...»

Segons Mn. Turull, a Catalunya hi ha molts llocs en els quals es pot veure aquesta integració agermanada entre el que és la fe, la cultura, el paisatge...

Sens dubte, la Pastoral del Turisme té desafiaments importants per dur a terme. Un d'ells, assegura Gustavo Riveiro, serà no cometre errors del passat com, «per exemple, generar la turismofòbia: algú des d'un escriptori llunyà planifica que una ciutat sigui envaïda per deu creuers en un dia i els habitants de la ciutat es veuen despullats del seu hàbitat, de la seva tranquil·litat, de la seva vida... necessitem que les comunitats locals s'involucrïn en l'elaboració del projecte estratègic cultural del turisme».

Per això, Mn. Josep M. Turull conclou que «l'Església veu el turisme com una oportunitat i vol aprofitar aquest repte».

GUSTAVO RIVEIRO
«A les persones que entren als nostres temples no només els hem d'explicar la fitxa tècnica de l'edifici, sinó també els signes»

JOSEP M. TURULL
«El camí de la bellesa és la manera com es poden obrir els cors a l'acció de l'Esperit»

director del Secretariat de Pastoral de Turisme, Peregrinacions i Santuaris de l'arquebisbat de Barcelona, Mn. Josep M. Turull, va ser un dels ponents del congrés, on va parlar sobre *La pastoral de la Bellesa a la Sagrada Família de Barcelona*.

Segons el Ministeri de Turisme, dels deu monuments més visitats a l'Estat espanyol, set són esglésies catòliques. «Això planteja una sèrie d'interrogants», reflexiona Riveiro, «perquè en una època de desafecció cap al culte la pregunta és: què venen a buscar aquestes persones a les nostres esglésies i què els donem nosaltres?».

La pastoral de la Bellesa

A més de l'atenció espiritual o l'augment dels horaris de misses, el director del Departament per a la Pastoral del Turisme de la CEE apunta a «la bellesa, alfet de l'evangelització a través de l'art. A les persones que entren als nostres temples no només els hem d'explicar la fitxa tècnica de l'edifici, sinó també els signes. Si almenys aconseguíssim "inquietar" una mica les persones que ens visiten o sembrar l'interrogant sobre una realitat que supera el que ve-

L'autonomia i les seves paradoxes

Si volem mirar
l'autonomia cara a
cara, fixem-nos en els
religiosos que han fet
vot d'obediència

GREGORIO LURI
Escriptor

L'autonomia té molt bona premsa, però, segons el meu parer, és molt més exalçada que practicada. La prèdica de l'autonomia ens diu que no ens calen gestors de nosaltres; que ens valem, i de sobres, per traçar el camí de la nostra vida. Si ens prenguéssim aquestes idees seriosament, seria autònoma la persona que mai no culpa ningú dels seus fracassos.

Si volem mirar l'autonomia cara a cara, fixem-nos en els religiosos que han fet vot d'obediència. En el moment de fer-lo s'han pres la seva autonomia més seriosament que ningú, perquè han de comprendre que estan disposats, llibèrrimament, a dipositar decisions molt rellevants, que afectaran la seva pròpia vida, en mans d'un altre. L'obediència és la virtut que només és vàlida si és immaculadament autònoma.

Així com el perdó té més mèrit com més imperdonable és allò que perdonem i la fidelitat assoleix l'excel·lència quan es manté estable malgrat el pas del temps, la virtut de l'obediència consisteix a posar-se un mateix com a instrument de la voluntat de l'altre.

El perdó, la fidelitat i l'obediència són com petits miracles quotidians que ens serveixen per mantenir la nostra identitat contra els embats del temps. Tot canvia, però el meu compromís amb la imposició del deure d'obedièn-

cia a la meva naturalesa, roman. I no és aquesta permanència un miracle en el món de les coses humanes?

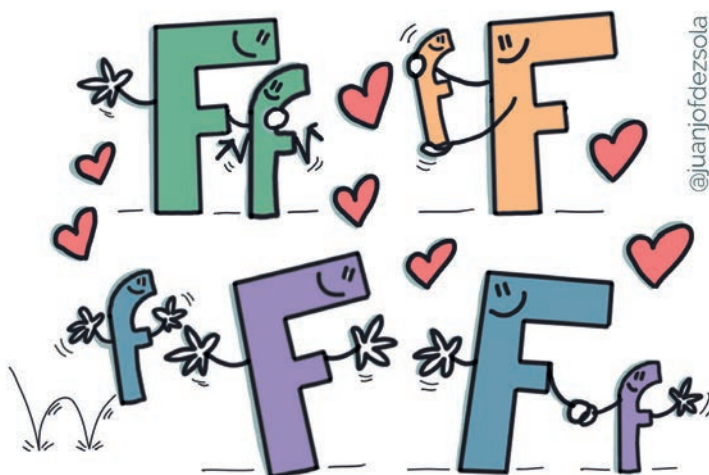
El perdó és relativament fàcil de practicar... especialment quan el perdonat ens fa llàstima; la fidelitat és més escabrosa perquè acota el domini de les nostres experiències possibles. L'obediència resulta avui, a molts, completament incomprensible. No hi ha virtut més intempestiva.

Però, si ens contemplem de prop, és fàcil descobrir que no només no hem creat el món en què vivim, sinó que vivim, en realitat, existències de segona mà, com llogaters d'una casa construïda i moblada per altres. Per això ens deixem arrossegar amb molta facilitat per modes i prejudicis i n'hi ha prou amb sortir al carrer per comprovar que mai hi ha hagut més terapeutes (entrenadors, dinamitzadors, consellers, etc.) que en els temps de l'autonomia. Totes aquelles relacions en les quals els nostres avis es movien espontàniament, avui estan parasitades per mitjancers. Necessitem el suport d'un especialista per fer el que ells resolien sense gaires escarafalls.

Resulta, doncs, que mentre ens creiem autònoms, som la civilització de l'obediència als gestors de les nostres frustracions. Som la civilització terapèutica.

Cuidem les famílies

En el Rellotge de la Família parlem de temes com la disponibilitat i la gratuïtat

PILAR MURO SANS

Coordinadora de Missió Família
relojdelafamiliacatalunya@cvx-e.es

Les famílies han estat i són l'eix vertebrador de les societats i de l'Església. Diu el papa Francesc que la família és el primer lloc on s'aprèn a estimar. Per tant, tots som germans, acceptats i estimats per Déu. De famílies, n'hi ha de moltes formes i, per a nosaltres, totes són vàlides i enriqueixen el nostre món. Jesús, al llarg del seu camí, ens va ensenyar a estar al costat de qui ningú volia estar, ens va ensenyar a acceptar i estimar tothom de la mateixa manera; i així ho veiem nosaltres. A la casa de Déu hi cap tothom i les famílies són acollides des del cor i el respecte per cadascuna de les seves formes. I des d'aquesta premissa, nosaltres com a moviment cristià estem atents a les necessitats que van sorgint en la realitat de les famílies; per aquesta raó es va crear el Rellotge de la Família.

El Rellotge de la Família és una experiència molt vivencial i que posa en joc diferents aspectes de la nostra vida en família. No són conferències ni pretén ser una teràpia, sinó un espai de diàleg i reflexió on els protagonistes són tots els participants. Les persones que acompanyen l'experiència (els rellotgers) només oferim dinàmiques i activitats que puguin ajudar les famílies a reflexionar i fer més diàleg entre elles, amb la finalitat de donar eines i recursos per afavorir la comunicació en la família.

Així doncs, en el Rellotge de la Família parlem de temes com la disponibilitat i la gratuïtat que tenim els uns amb els altres; quin projec-

te de família hem pensat d'inici i quin estem desenvolupant, com ens sentim envers la nostra vida en família. Aprendre a respectar l'altre en les seves decisions i llibertats, fins on som capaços de veure l'altre com un individu únic i que necessita el seu espai i alineat, alhora, amb la família.

Un altre aspecte important en la vida familiar és reconèixer i aprendre dels errors, d'allò que no ha funcionat, d'allò que podia haver-se fet millor i de la humilitat per saber perdonar, què vol dir el perdó dins i fora de la família. El perdó i aprendre de les nostres dificultats farà que la nostra família s'enforteixi. A partir de plantejar tots aquests temes que dia a dia envaeixen la nostra vida familiar, se'ns permet «posar a l'hora» una altra vegada el nostre projecte de vida i de família.

El Rellotge de la Família ha sorgit fruit de la reflexió de l'equip apostòlic de Missió Família de CVX-Espanya, format per matrimonis. Està dirigit a tota mena de famílies, i serveix per a qualsevol moment del cicle vital. És una molt bona oportunitat que oferim a les famílies de tot arreu per aturar-se, pensar i posar a lloc allò que vam començar un dia junts. Per tant, cuidar les famílies vol dir estar al seu costat, acompanyar i ser llum per als qui més ho poden necessitar en algun moment de la seva vida.

Us animem a conèixer aquesta eina com un recurs més que pugui servir per millorar la comunicació i el diàleg en la família, posant «a l'hora» el nostre projecte familiar.

Apòstols de la transformació del món

L'Ateneu Universitari Sant Pacià arrenca el curs de la consolidació amb novetats importants

Agustí Codinach

Santiago Bueno, Joan Planellas, Joan Josep Omella, Armand Puig i Ramon Corts, en la inauguració del curs, que va comptar amb la lliçó del professor Ricardo Mejía sobre la intel·ligència artificial.

ARMAND PUIG
«Les facultats de teologia i filosofia constitueixen el nucli de pensament i l'eix dels estudis, al costat de l'art i la litúrgia, que són l'expressió del Déu que crea i és lloat»

IGNASI FUSTER
«Retrobem la naturalesa eclesiàstica, si bé amb vocació d'obertura al diàleg amb el món, els cercles intel·lectuals i la temàtica filosòfica»

«Com Jesús, també nosaltres ens hem d'encarnar en aquest moment de la història i viure a prop de la gent, del seu pensament, dels dubtes i fracassos, estimar-los com Jesús estimava. Hem de deixar-nos interpel·lar per l'amor a la societat i l'amor a l'Evangeli per tal de ser apòstols de la transformació del món.»

Amb aquestes paraules, el cardenal Joan Josep Omella, arquebisbe de Barcelona i gran canceller, va donar oficialment per inaugurat el curs de l'Ateneu Universitari Sant Pacià (AUSP), el 4 d'octubre, en una Aula Magna del Seminari plena de gom a gom, i que va comptar amb la presència de tots els bisbes de la Conferència Episcopal Tarraconense, així com de l'arquebisbe emèrit de Barcelona, el cardenal Lluís Martínez Sistach; i de l'abat de Montserrat, el P. Manel Gasch.

L'Ateneu Universitari Sant Pacià ha iniciat el vuitè curs de la seva existència, un any de consolidació en el qual referma el seu projecte eclesial i educatiu com una realitat universitària amb veu pròpia en el context de les dotze universitats catalanes. És l'autèntic pulmó intel·

lectual de l'Església de Catalunya, amb les seves 18 entitats acadèmiques, de les quals destaquen tres facultats (Teologia, Filosofia i Art), un institut amb rang de Facultat (Litúrgia), un centre afiliat (Institut d'Estudis Teològics de Mallorca) i sis instituts de ciències religioses vinculades (Barcelona, Girona, Lleida, Tarragona, Vic i Mallorca); i amb els 1.442 alumnes i 112 professors estables (segons dades de la memòria del curs passat). L'AUSP, que no és de naturalesa civil, ni pública ni privada, sinó «concordatària», pertany a l'Espai Europeu d'Educació Superior i els seus títols acadèmics són conferits pel Sant Pare i alhora que reben el reconeixement civil de l'Estat espanyol.

«Les facultats de teologia i filosofia de l'AUSP constitueixen el nucli de pensament i l'eix dels estudis que s'hi realitzen, al costat de l'art i la litúrgia, que són l'expressió del Déu que crea i és lloat», va exposar Armand Puig, rector de l'AUSP, en l'acte d'inauguració.

«La realitat acadèmica de l'Ateneu —afegeix Daniel Palau, professor de la Facultat de Teologia i director de la Càtedra de Teolo-

Comunicació Ateneu Sant Pacià

gia Pastoral Arquebisbe Josep Pont i Gol— vol ser la manifestació clara del desig d'esdevenir l'espai on forjar una reflexió sincera sobre Déu, però també un esperit missioner valent i creatiu, per tal d'acompanyar i suscitar la recerca de sentit dels nostres contemporanis.»

Novetats del curs

Aquest curs de la consolidació arrenca amb novetats significatives. En primer lloc, la que afecta la Facultat de Filosofia de Catalunya, que s'ha separat en dues facultats: una de titulació eclesiàstica i l'altra, civil. La dimensió eclesiàstica roman dins de l'Ateneu Universitari Sant Pacià, mentre que la civil es queda dins de la Universitat Ramon Llull, concretament a La Salle.

«Ara retrobem la naturalesa eclesiàstica, si bé amb vocació d'obertura al diàleg amb el món, els cercles intel·lectuals i la temàtica filosòfica», exposa Ignasi Fuster, degà de la Facultat de Filosofia integrada a l'Ateneu Sant Pacià.

Fuster s'estrena com a degà d'una Facultat que presenta nou logotip,

inspirat en el sol gaudinià de la sala hipòstila del Park Güell, en concordança amb una disciplina, la filosofia, «que ajuda, dins de la missió evangelitzadora de l'Església, a comprendre el món i l'avui de l'ésser humà, i, com deia sant Agustí, a resar per aquests temps que són els millors perquè són els nostres».

«No volem perdre la vinculació amb la Llull, ja que hem compartit un camí junts i també han nascut llaços d'amistat», prossegueix Fuster. De fet, hi ha professors que fan classe en totes dues institucions i la intenció és pensar projectes conjunts. «Estem oberts a les noves iniciatives futures, sense oblidar la realitat d'una col·laboració entre el món eclesiàstic (Ateneu) i el món civil (URL) que segur que és un bé per a tothom.»

La segona novetat té a veure amb una institució amb rang de Facultat. Així, l'Institut de Litúrgia *ad instar Facultatis* ha rebut l'aprovació del pla d'estudis corresponent al *Baccalaureatus* o Grau i, d'aquesta manera, queden completats els tres cicles d'aquesta institució, erigida l'11 de

Alumnes de l'Ateneu en l'acte de graduació del curs passat, celebrat el 2 de juny del 2022.

Comunicació Ateneu Sant Pacià

Imatge del curs «Els arquitectes col·laboradors de Gaudí», en el marc de la Facultat Antoni Gaudí.

juny del 2020; per tant, en dos anys ha pogut elaborar i presentar a Roma una titulació necessària per tancar l'estructura acadèmica dels estudis de Litúrgia.

En aquest sentit, l'Institut s'afegeix al Pontifici Institut Litúrgic de Sant Anselm de Roma com a segona institució del món que compta amb un Grau en Litúrgia; concretament, a Barcelona es presta un servei constant a les Esglésies de la resta del món, sobretot a les d'Amèrica Llatina i d'Àfrica.

En total, l'Ateneu confereix cinc títols de *Baccalaureatus* o grau —en teologia, filosofia, història, arqueologia i arts cristianes, litúrgia i ciències religioses—, sis títols de *Licenciatus* o màster —en teologia, filosofia, història, arqueologia i arts cristianes, patrimoni musical litúrgic, litúrgia i ciències religioses— i quatre títols de doctorat —en teologia, filosofia, història, arqueologia i arts cristianes i litúrgia. A més, ofereix tres diplomes, que ja han presentat a la Santa Seu per a la seva aprovació: en Bíblia, en música sacra i en acompanyament del procés de la malaltia.

Eva Cardoner, que treballa com a guia de turisme, és alumna de grau de la Facultat Antoni Gaudí d'Història, Arqueologia i Arts Cristianes. Uns estudis que, segons explica, li «permeten adquirir una sèrie de coneixements (teològics,

filosòfics, històrics, etc.) necessaris per entendre l'art cristià».

Reptes compartits

«El futur de l'Ateneu passa pel treball de recerca i d'innovació, és a dir, per les publicacions, i per la formació dels futurs preveres, els seminaristes», afirma el rector, Armand Puig.

De la seva banda, el degà de Filosofia, Ignasi Fuster, distingeix tres reptes: «En primer lloc, enfortir i mantenir la qualitat de l'equip docent; en segon lloc, mirar d'ampliar la base dels alumnes; i en tercer lloc, estar atents a la recerca i les publicacions dels nostres professors. La investigació qualifica i anima, mentre que la docència s'alimenta de la recerca i comunica allò que sovint es copsa després d'esforç, lectures i reflexió personal.»

I Daniel Palau, professor de Teologia, comenta «la importància de créixer com a comunitat de recerca que no viu d'esquena als més fràgils, que dona major importància a la realitat que a les idees, i que per tant no viu d'aquelles fórmules que avui no responen a les inquietuds del present».

Com va dir el cardenal Omella en l'acte d'inauguració de curs, «la reflexió teològica i filosòfica no ha de ser sols una reflexió especulativa, sinó ben encarnada en el món i en l'Evangeli».

«Cal mirar cap al futur»

En la seva intervenció durant l'acte d'inauguració de curs de l'Ateneu Universitari Sant Pacià, el cardenal Joan Josep Omella va reflexionar en veu alta sobre el procés de renovació que viu l'Església catòlica de la mà del papa Francesc.

Així, es va referir a la constitució apostòlica *Praedicate evangelium* sobre la reforma de la Cúria Romana i al Sínode de la Sinodalitat 2021-2023.

Davant d'aquesta realitat, hi ha una certa tendència, va dir l'arquebisbe de Barcelona, «a mirar cap al passat», alhora que «alguns profetes de calamitats» veuen com un desastre les reformes de l'Església.

«No mireu només enrere —va dir adreçant-se explícitament als seminaristes—, la tradició serveix, n'hem d'aprendre, però cal mirar cap al futur, perquè el futur és un futur d'esperança i depèn de tots nosaltres.»

El procés sinodal no és un invent del papa Francesc, va recordar el cardenal, sinó que respon al pontificat de Pau VI i al Concili Vaticà II.

EVA CARDONER
«Els estudis de la Gaudí
em permeten
adquirir una sèrie
de coneixements
(teològics, filosòfics,
històrics, etc.)
necessaris
per entendre
l'art cristià»

JOAN PLANELLAS
I BARNOSELL

Arquebisbe metropolità de Tarragona i primat

No ens jubilem de viure, ni de creure

Benvolgudes i benvolguts, fa temps que us volia parlar del moviment de gent gran anomenat *Vida Creixent*. Va néixer a França l'any 1952, a redós de les reunions d'un grup de jubilats que es trobaven per pregar i reflexionar, a la llum de l'Evangelí, sobre la situació de marginació amb què eren tractats socialment. Aquella preocupació inicial continua vigent a tot el món i el moviment ha esdevingut un aixopluc a aquest sector de la societat que està clarament marginat. A Catalunya arriba el 1984, i a la nostra arxidiòcesi l'any 1986. El jesuïta Lluís Antoni Sobrerroca, nomenat primer consiliari pel cardenal Jubany, escrivia: «L'espiritualitat de qualsevol cristià ha de ser sempre la d'imitar Crist, tota la seva vida. [...] L'espiritualitat de la gent gran ha de conduir-la a saber acceptar la seva realitat amb totes les seves alegries. L'alegria d'estar molt més a prop que els altres de la vivència del misteri pasqual del Crist.» Vet aquí. En un món secularitzat, la profunditat cristiana de la vida s'ha de manifestar des de l'experiència,

una experiència acumulada i arrossegada per les ombres i les llums de tota una vida. Aquest és el pòsit de la sensibilitat necessària per captar el llenguatge de Déu, per veure la seva presència constant, dia rere dia, en les coses més irrellevants.

A Vida Creixent fan servir l'expressió «mística de Vida Creixent», amb la qual manifesten la voluntat de viure, com a cristians, l'edat de la vellesa des dels pilars fonamentals del moviment: *Amistat*, que és acollir l'altre i estimar-lo. *Espiritualitat*, que és viure intensament el coneixement de Déu proper i saber descobrir-lo en les petites coses. *Apostolat*, que és donar testimoniatge del Déu trobat íntimament i del qual la gent gran se sent cada cop més proper. Aquesta mística no és altra que tenir la fortalesa suficient per escoltar la vida, callar quan Déu vol parlar i captar la seva presència.

La societat occidental ha vist com els darrers anys del segle passat i els que portem de segle XXI, les transformacions han afectat especialment la gent gran. Les migracions, els canvis de rol generacio-

nal, la redistribució de la població, l'emergència dels individualismes i el nivell cultural han castigat especialment aquest col·lectiu. I, a més, per reblar el clau, la pandèmia i la seva gestió s'hi ha acarnissat especialment. I les persones grans cristianes, que són majoria, necessiten entomar la situació des de la unió, des de la comunitat, la pregària i el suport mutu per vèncer el problema: el concepte de productivitat i d'utilitat. Les persones grans han d'assimilar un canvi sobtat. I la gent gran, amb una formació i vida cristianes, se senten lluny del món.

A casa nostra el moviment ha anat existint durant els anys, amb més o menys força, fins avui. Ara ha arribat el moment en què cal un nou impuls i, de fet, ja s'ha iniciat aquest camí de represa. Us encoratjo a conèixer-lo i, per què no, a interessar-vos-hi i a participar-hi. No endebades, les nostres parròquies i comunitats són les que poden omplir de contingut real aquest moviment compromès amb la pastoral diocesana.

Ben vostre.

SALVADOR GIMÉNEZ
Bisbe de Lleida

Cuidar els altres

Estimats diocesans:

M'alegra informar de les múltiples iniciatives i activitats que les diferents comunitats i associacions catòliques fan al llarg de l'any. Totes estan pensades per afavorir els altres —especialment els més necessitats—, promoure unes millors condicions en la dignitat de la vida humana i potenciar els aspectes solidaris perquè la societat sigui més habitable. Ho podeu comprovar en l'àmbit de les Càritas, en la coordinació que funciona des de fa anys de la Xarxa d'Entitats Cristianes Sociocaritatives i en les diferents actuacions de les moltes delegacions i secretariats diocesans —Joves, Ensenyament, Salut, Catequesi...—, sense especificar el nom oficial de cadascuna d'elles.

El percentatge de dedicacions al servei als altres de manera individual i directa és molt alt. És cert que la nostra reflexió se centra només en l'àmbit diocesà, encara que som conscients que hi ha una gran sensibilitat cap als enormes problemes que afecten tota la humanitat i que, des d'aquestes pàgines, sovint explicitem: el maltractament a dones i nens, els abusos de tota mena, les guerres, les dificultats econòmiques de les famílies, la forta desigualtat, la solitud dels ancians, l'atenció als malalts i als qui els cuiden. En la nostra realitat social no hi ha cap retret davant d'aquesta allau d'actuacions. Al contrari, abunden els elogis i els agraïments i això és motiu de satisfacció per a nosaltres perquè respon a la coherència i exigència de les paraules de Jesucrist.

Esperem que ningú no es molesti o s'estranyi quan els responsables i col·laboradors d'aquestes activitats expliquen que se senten motivats per exercir el ministeri de la caritat per la seva intensa adhesió a la fe que professen. De fet, actuen sempre per fer el bé al proïsme però, des del seu ésser més

profund, ancorats a la voluntat de Déu, Pare de la misericòrdia i del consol, al qual es dirigeixen en les seves oracions i participen dels seus sagraments. Mai la mirada al nostre entorn immanent està desvinculada del fonament diví, de la realitat transcendent.

Avui animo a tothom a participar en la Jornada de Pastoral de la Salut, l'activitat central de la qual es desenvoluparà durant el matí del dissabte vinent, dia 22, en una sala de la Casa de l'Església. Hi parlaran Mons. José Luis Redrado, Mariluz López Mañero i el sacerdot Rudesindo Delgado, grans experts en l'atenció als malalts i pertanyents al «món» de Sant Joan de Déu, que tant de ressò positiu té en la nostra diòcesi. En l'organització d'aquesta Jornada hi han posat una gran tenacitat els doctors Viñas i Cabau, amb els col·laboradors de la Delegació de la Pastoral de la Salut. Estic convençut que serà de gran profit per als assistents i contribuirà a elevar l'actitud compassiva envers els nostres semblants.

El títol de la Jornada és molt expressiu, *Malaltia, sofriment i creu*, amb la intenció de prestar un servei autèntic i pròxim a més d'ampliar la implicació de tothom a humanitzar el nostre món. Tots necessitem una mirada especial davant les calamitats que ens envolten: pandèmia del Covid, guerres, sequera, fluxos migratoris, desigualtats i exclusions de grups i persones. Necessitem sens falta seguir una línia d'actuació que afronti els grans problemes amb una sensibilitat solidària i gens egoista.

Hi ha molta gent que té cura dels altres amb paciència i dedicació intensa. El professor Domingo Moratalla agraa en el seu últim llibre el coratge i la fortalesa mental de tots els cuidadors. Que aquesta Jornada ajudi una mica més i millor a aquesta formació urgent i necessària.

Amb el meu afecte i benedicció.

COMENTARI DE LA PARAULA

Déu ens escolta

GLÓRIA MONÉS

Falta poc per arribar a Jerusalem quan Jesús, amb la paràbola del jutge i la vídua, instrueix novament els seus deixebles sobre la pregària, un dels temes preferits de Lluç.

La vídua representa un dels grups més deseparats de la societat en aquella època. El jutge injust, sense escrúpols ni miraments, que no escolta Déu ni els homes, i que no es preocupa per les repercussions de les seves decisions, personifica els dirigents d'aquella societat. Així com la vídua, que no té recursos ni amistats influents, reclama justícia de manera insistent, i el jutge, que ostenta un lloc de poder i decisió, li mostra indiferència i li nega fer justícia de manera sistemàtica, també el poble de Jesús, que majoritàriament ha d'emigrar a altres indrets perquè no hi ha treball per a tothom, reclama a les autoritats justícia, una vida digna i suficient, però els dirigents es fan els sords i van a la seva. En aquells temps, com també en els nostres, pocs en tenen molt i molts en tenen poc.

La paràbola ens diu que la insistència de la vídua en la seva petició durant molts dies, fa que el jutge injust cedeixi i faci justícia

a la vídua. Aquesta és l'actitud que Jesús proposa als seus deixebles i a nosaltres. Una pregària persistent, de nit i de dia, que clami per la justícia. Sembla impossible que el món canviï, perquè el mal és estructural. Però és una tasca que no podem esquivar. El canvi vers una societat justa és possible si comptem amb l'ajuda de Déu Pare, que en contraposició al jutge, és just des del primer moment.

Tanmateix, l'accent final de la paràbola ens posa contra les cordes. «Quan el Fill de l'home vindrà, creieu que trobarà fe a la terra?» La pregària es fonamenta en la fe. Que l'Esperit Sant m'ajudi a creure. A confiar en Déu Pare que sempre m'escolta. A tenir prou fe per continuar pregant i clamant sense defallir al Déu just per un món just on la pobresa, la marginació, les guerres, la injustícia no tinguin cabuda.

JAUME BALATEU
Biblista

CONSULTORI BÍBLIC

PILAR CASALS
Biblista i egíptòloga

Com hem d'entendre el relat de la creació?

La pregunta «qui és l'ésser humà», que recorre les primeres pàgines de la Bíblia, ens connecta amb la pregunta «qui és Déu». D'aquí que, des del primer moment, divinitat i ésser humà es trobin entrelaçats i, des d'aquesta perspectiva de cerca del sentit i d'expressió de l'experiència, és des d'on s'ha de comprendre la creació. Aquest relat forma part dels primers onze capítols del llibre del Gènesi que intenten copsar-ne la resposta. Per fer-ho, s'utilitza un llenguatge poètic, simbòlic i sapiencial, que emparaula l'experiència existencial del poble d'Israel, tant respecte de la realitat humana, com respecte de la realitat divina. En aquest sentit, es parla d'aquests com a relats de caràcter etiològic.

La creació no apareix de qualsevol manera, sinó que suposa una diferenciació, un establiment d'un ordre harmoniós en l'univers, que alhora és signe del mateix creador. La seva Paraula conforma tota la realitat. Tot és criatura de Déu, que crea des de la llibertat i per la llibertat, un Déu del qual se'n remarca la tendresa i la preocupació per la creació, de la qual forma part l'ésser humà. Ell no és aliè a res del que succeeix, sinó que sustenta i acompanya sense imposar-se per la força. El relat expressa l'experiència de Déu des del primer instant de la vida, d'un Déu que proposa i convida a viure humanament, optant per la vida i no la mort, per l'harmonia i no la violència. En aquest sentit, aquests primers capítols no amaguen les diferents formes de violència, reflex de l'existència humana, sinó que el text ens diu que una altra manera de viure és possible, resseguint el camí de vida i apostant per la vida humana, expressada des de les primeres línies de la creació.

PER A CONSULTES:
REDACCIO@CATALUNYACRISTIANA.CAT

Diumenge XXIX de durant l'any

Lectura primera

Ex 17,8-13

*Mentre Moisès mantenia
les mans alçades,
guanyava Israel*

Lectura del llibre de l'Èxode:

En aquells dies, els amalequites anaren a Rafidim per atacar el poble d'Israel. Moisès digué a Josuè: «Recluta homes de guerra i demà al matí surt a combatre contra els amalequites. Jo m'estaré dret dalt el turó amb la vara de Déu a la mà.» Josuè complí les ordres de Moisès i començà la batalla contra els amalequites. Moisès, Aaron i Hur pujaren dalt el turó. Mentre Moisès mantenia les mans alçades, guanyava Israel, però quan abaixava les mans per reposar, guanyaven els amalequites. A la fi les mans ja li pesaven massa per poder mantenir-les alçades. Llavors li acostaren una pedra, s'hi assegué, i Aaron i Hur, un a cada banda, li aguantaven les mans. Així pogué mantenir les mans immòbils fins a la posta del sol, i Josuè derrotà els amalequites i abaté els seus homes amb l'espasa.

Al·leluia

He 4,12

*La paraula de Déu és viva i actua,
i esclareix les intencions
i els pensaments del cor.*

Salm responsorial

120

Alço els ulls a les muntanyes:
d'on em vindrà l'ajuda?
L'ajuda em vindrà del Senyor,
del Senyor que ha fet cel i terra.

*R. L'ajuda em vindrà del Senyor,
que ha fet el cel i la terra.*

Que no deixi relliscar el teu peu,
ni s'adormi el qui et guarda.
El guardià d'Israel mai no s'adorm,
sempre vigila. *R.*

És el Senyor qui et guarda,
el Senyor t'empara
al teu costat mateix.
De dia el sol no et farà mal,
ni la lluna de nit. *R.*

El Senyor et guarda
en tota desgràcia,
et guarda la vida.
El Senyor guarda
tots els teus passos
ara i per tots els segles. *R.*

Evangelí

Lc 18,1-8

*Déu farà justícia als seus elegits
que li reclamen de nit i de dia*

Lectura de l'evangelí segons sant Lluç:

En aquell temps, Jesús deia als deixebles aquesta paràbola, per ensenyar que hem de pregar sempre, sense perdre mai l'esperança: «En una ciutat hi havia un jutge que desconeixia tot temor de Déu i tota consideració als homes. A la mateixa ciutat hi havia una viuda que l'anava a trobar sovint i li deia: "Feu-me justícia contra aquest home que

Lectura segona

2Tm 3,14-4,2

*Que l'home de Déu sigui madur,
sempre a punt per a tota obra bona*

Lectura de la segona carta de sant Pau a Timoteu:

Estimat, persevera en la doctrina que has après i has acceptat amb tota confiança, recordant qui són els qui te l'han ensenyada; des de menut coneixes les sagrades Escripures que tenen el poder de donar-te la saviesa que duu a la salvació a través de la fe en Jesucrist. Total l'Escriptura és inspirada per Déu i és útil per ensenyar, convèncer, corregir i educar en el bé, perquè l'home de Déu sigui madur, sempre a punt per a tota obra bona.

Davant de Déu i de Jesucrist, que ha de judicar els vius i els morts, i pensant en la seva manifestació i en el seu Regne, t'adverteixo formalment que proclamis la paraula de l'evangelí: insisteix en tot moment, tant si és oportú com si no ho és, mira de convèncer la gent, repren, anima'ls, esperant amb tota paciència, com un mestre que sap ensenyar.

pledeja contra mi." El jutge durant molts dies no li'n feia cas, però a la fi pensà: "A mi no em diu res el temor de Déu ni la consideració als homes, però aquesta viuda és tan pesada que li hauré de fer justícia; si no, anirà venint aquí fins que no podré aguantar més."»

I el Senyor digué: «Fixeu-vos que diu aquest jutge sense entranyes. ¿I vosaltres creieu que Déu, ni que esperi pacientment, no farà justícia als seus elegits que li reclamen de nit i de dia? Us asseguro que els farà justícia molt aviat. Però quan el Fill de l'home vindrà, creieu que trobarà fe a la terra?»

Calendari de la setmana

Lectures de la missa, santoral i altres celebracions

(CICLE LITÚRGIC C; Ferial II)

TEMPS DE DURANT L'ANY

(SALTERI: SETMANA 1)

Octubre

16. DIUMENGE

Diumenge XXIX de durant l'any, Verd. Lectures: Èxode 17,8-13 / Salm 120 / 2 Timoteu 3,14-4,2 / Lluc 18,1-8
SANTORAL: Bertran, b.; Gal, ab.; Galderic; Hedvig, reina; Margarida Maria Alacoque, rel. i fund.

17. DILLUNS

Sant Ignasi d'Antioquia (MO), Vermell. Lectures: Efesis 2,1-10 / Salm 99 / Lluc 12,13-21
SANTORAL: Exupèria, mr.; Rodolf, mr.

18. DIMARTS

Sant Lluç (F), Vermell. Lectures: 2 Timoteu 4,10-17a / Salm 144 / Lluc 10,1-9
SANTORAL: Just, mr.; Trifònia, emp.

19. DIMECRES

Fèria, Verd. Lectures: Efesis 3,2-12 / Salm Isaïes 12,2-6 / Lluc 12,39-48.
O bé: *Sants Joan de Brébeuf i Isaac*

Jogues (ML), Vermell; *Sant Pau de la Creu* (ML), Blanc; *Sant Pere d'Alcàntara* (ML), Blanc. Terrassa: *Mare de Déu de la Salut* (S), Blanc.
SANTORAL: Laura, vg. i mr.

20. DIJOUS

Fèria, Verd. Lectures: Efesis 3,14-21 / Salm 32 / Lluc 12,49-53
SANTORAL: Andreu de Creta, monjo; Artemi, mr.; beat Contard Ferri- ni; Irene, vg. i mr.

21. DIVENDRES

Fèria, Verd. Lectures: Efesis 4,1-6 / Salm 23 / Lluc 12,54-59
SANTORAL: Caius, mr.; Celina; Hilarió, ab.; Úrsula, vg. i mr.

22. DISSABTE

Fèria, Verd. Lectures: Efesis 4,7-16 / Salm 121 / Lluc 13,1-9. O bé: *Sant Joan Pau II* (ML), Blanc.
SANTORAL: Marc, b. i mr.; Maria Salomé; Nunila i Alòdia, vg. i mr.

El Sant 18 OCTUBRE

Sant Lluç

Els evangelistes són els primers que recullen els fets i les paraules de Jesús, la seva vida, mort i resurrecció. El cas de Lluç (segle I dC) és singular perquè ens ofereix un escrit en dues parts: l'Evangeli pròpiament dit i els Fets dels Apòstols.

A les seves cartes sant Pau es refereix més d'una vegada a Lluç, un cristià pel que sembla d'origen grec i pagà (tot i que també podria ser un jueu de llengua grega) i que es dedica a la medicina. Des dels primers segles l'Església l'ha identificat com l'autor de l'Evangeli que porta el seu nom. Probablement nascut a Antioquia, hauria estat deixeble i col·laborador de sant Pau en els seus viatges. A part de l'Evangeli, va escriure els Fets dels Apòstols, textos tots dos que Lluç va concebre com a dos volums d'una sola obra. Una tradició posterior també l'ha considerat pintor, i així hauria estat el primer a retratar Jesús i la Mare de Déu. Per això és el patró dels pintors i dels artistes en general.

Veniu, celebrem el Senyor

EMILI VILLEGAS ARTACHO
Delegat diocesà de Pastoral
Sacramental i Litúrgia d'Urgell
mossenemili@gmail.com

La pregària de la Litúrgia de les Hores s'inaugura cada dia amb l'Invitatori. Aquest s'inicia amb el vers: «Obriu-me els llavis, Senyor. I proclamaré la vostra lloança» (Sl 50,17) mentre es fa el senyal de la creu sobre la boca (cf. 260). Seguidament trobem una antífona que va variant segons la celebració i el temps litúrgic.

A continuació és tradicional que l'Invitatori segueixi amb el Salm 94, tot i que l'*Ordenament General de la Litúrgia de les Hores* disposa que pot ser substituït pel 99, 66 o 23 (cf. OGLH 34). Tots aquests salms són, per la seva naturalesa, himnes processionals en el moment de l'ingrés al lloc de la celebració. Per posar només un exemple: el Salm 99 evidencia l'alegria d'aquell que es convidat a lloar Déu en el seu temple. I és que en definitiva, el salm de l'Invitatori ens predisposa a la pregària de lloança a Déu durant tot el dia.

Desglossant aquesta estructura ens adonem d'un fet particularment important: l'Església prega en gran part amb els salms. Aquests cànctics foren compostos per autors sagrats sota la inspiració de l'Esperit Sant. És en raó d'aquest origen que posseeixen la virtut d'aixecar vers Déu l'Esperit dels homes. Ens ajuden a donar gràcies en la prosperitat, de consolar-nos i enfortir-nos en l'adversitat (cf. OGLH 100).

No obstant, l'Església és conscient que la recitació dels salms conté certa

dificultat i per això és necessària una formació bíblica més aprofundida (cf. OGLH 102). A més, els qui salmegen no ho fan tant en nom propi, com en nom de tot el Cos de Crist. Qui prega en nom de l'Església sempre trobarà una causa d'alegria o de tristesa per fer realitat la dita de sant Pau: «Estigueu contents amb els qui ho estan, ploreu amb els qui ploren» (Rm 12,15).

Quan comença un nou dia el Salm 94 convida els fidels a cantar les lloances de Déu: «Veniu, celebrem el Senyor amb crits de festa (Sl 94,1) i a escoltar la paraula de Déu: «Tant de bo que avui sentíssiu la seva veu» (Sl 94,7).

A més, aquest salm reclama la idea de la participació en el «descans del Senyor» fent esment a aquells que en queden exclosos: «No entraran al meu lloc de repòs» (Sl 94,11). El repòs de Jesucrist en el sepulcre és el final de l'obra de la redempció i l'anticipació a la nova creació. És per això que l'autor de la carta als hebreus concep el repòs etern com a participació a la glòria del Senyor (He 3,7-4,16). També Déu havia descansat després de la creació còsmica (Gn 2,7), o bé, el poble escollit troba el repòs després d'entrar a la terra promesa (Dt 12,9-10).

Comença la jornada i gràcies a l'Invitatori sabem que la santificació del dia per la pregària ens obra l'entrada al repòs de Déu davant les vicissituds de la pròpia vida.

«Qui no guarda quan té, no menja quan vol»

ANTON MONNER

Cronista de Gandesa

La història ens explica coses que els humans no recordem i que es repeteixen al llarg dels segles. En canvi, caldria rememorar-les per no caure en errors que ja comencem a ensumar-los en aquests moments. Els nostres avantpassats havien de guardar els aliments, sobretot el blat i l'oli. Eren bàsics per al nodriment familiar. El blat per fer el pa i l'oli per cuinar, conservar la carn i condimentar les verdures. Calia guardar sense malversar per disposar-ne en el futur.

L'Antic Testament ens recorda els sis anys d'abundància i el setè de fam que van patir a Egipte. Als països mediterranis, com el nostre, són freqüents les collites curtes per la manca de pluges, les plagues, el fred i altres condicionants atmosfèrics. També en segles passats les guerres consistien a robar tot el que trobaven als pobles, sobretot el menjar.

Encara avui trobem sitges quan s'obren els carrers per instal·lar-hi els serveis d'aigües o clavegueram. Eren dipòsits davall terra per preservar els aliments frescos i amagar-los. Aquestes sitges estaven pensades per a les guerres i l'avinentsa de poder disposar de reserves si, com era habitual, robaven part del que trobaven. Fins

i tot existien rebosts a la vista i dues sitges separades, pensant que si una la trobaven, sempre els quedaria la segona per sobreviure.

Els pagesos tenien l'aviram i els ous, els conills, les cabres per a la llet, la caça, les ovelles per a la carn i per a la llana, i els horts per produir les verdures i les fruites. La mula o el matxo per conrear les terres i portar la llenya necessària a casa, per escalfar-la i per coure el menjar. La gent disposava de pocs diners en metàl·lic per adquirir altres aliments, ferraments per treballar la terra o roba per vestir-se. Vivien sense gaires recursos; apedaçaven les camises i els pantalons i molts treballaven la terra descalços. L'autoconsum era el seu principal abastiment.

L'aliment base era el pa i el procés per aconseguir-lo resultava ben laboriós. Sembraven la llavor, el segaven, el batien a l'era, on separaven la palla, per als animals domèstics, del gra, que el molien als molins fariners.

Només en cent anys, la vida ha canviat molt. Actualment podem anar al supermercat a comprar el que necessitem. Gaudim de llum, aigua, roba, aliments, carburants i una sanitat gratuïta per guarir les malalties. I alhora, diuen les estadístiques que malbaratem grans quantitats dels productes que comprem. Tot el que adquirim són béns que hem de servir i hem de procurar aprofitar-los tant com puguem. El consum actual és superior al que pot produir la mare Terra.

Els humans ens hauríem d'estrènyer una mica el cinturó de cara a les futures generacions. El món avança tecnològicament i científicament, però el canvi climàtic pot provocar grans cataclismes. Ens caldria recordar la dita tantes vegades repetida en temps passats, de «qui no guarda quan té, no menja quan vol», per prevenir el futur que pot arribar. Els avenços són molt grans, però malbaratar mai no resulta òptim. Hem de pensar a construir un món més equilibrat en benefici de tots amb l'esforç col·lectiu.

Postals des d'Andalusia

El convent de les Jerònimes

A finals del mes de setembre passat vam celebrar la festa de Sant Jeroni, fundador dels religiosos jerònims i de les jerònimes. L'Orde dels Jerònims va estar present a la serra cordovesa, en un enclavament natural deliciós, un convent esplèndid, Sant Jeroni de Valparaíso, que la desamortització de Mendizábal va expropiar als jerònims. Però es conserva el petit convent de Santa Marta, on viu una petita comunitat de religioses jerònimes.

Parlar de sant Jeroni sempre té un atractiu especial. Primer, per la seva espiritualitat radical que el porta fins al desert, on es penedeix dels seus pecats i empra una pedra per donar-se cops al pit. I després, per la seva marxa a Terra Santa, on du a terme la traducció al llatí de les Sagrades Escripures. Per això, és el patró dels traductors.

M'agradaria evocar la darre-ra «Pregària de sant Jeroni». Es diu que, al final de la seva vida, sant Jeroni, el primer Pare de l'Església, va pregar amb aquestes paraules:

«Oh Déu, jo t'he ofert la traducció de la Bíblia i no en tens prou;

t'he ofert la meua vida missi-onera i no en tens prou;

t'he donat la meua pregària i no en tens prou.

Què més vols de mi?

I Déu va respondre:

“Dona'm el teu pecat perquè jo et pugui perdonar.”»

La pregària d'aquest sant ens ve com anell al dit en aquesta hora de noves claredats teològiques sobre la conversió i la visió nova dels pecats.

ANTONIO GIL
Sacerdot i periodista

Cartes

Renovació eclesial i personal

Una renovació eclesial sempre és necessària, però aquesta té el fonament i ha d'anar acompanyada d'una renovació personal, amb una actitud de conversió necessària per a tots. Hem d'escoltar la veu del Senyor i complir-la fins al final dels nostres dies, ja que no hi ha res més important que tractar de fer amb fidelitat i humilitat la seva voluntat.

Molts cristians adoren la riquesa i el poder. I cal tenir ben present que l'egoisme, l'enveja i una obsessió per la seguretat i el benestar no són cap bon camí. Crist ens ofereix el camí de l'amor i seguir la seva creu ens desvetlla valors com el sacrifici, la pobresa, la solidaritat, la caritat... Però també sempre cal afavorir el diàleg entre els humans. Ens hem de reconèixer febles i fràgils per tal de ser clements davant de les mancances dels altres.

De tots és sabut que la fe va perdent presència en la cultura del nostre país, a causa de la nostra manca de testimoni, de les nostres divisions internes i de la manca de passió evangelitzadora. Entre tots, cal treballar per una Església que camini decidida cap al trobament de l'altre sense jutjar-lo ni condemnar-lo, sinó estenent la mà, animant-lo i acompanyant-lo en la seva vida.

MONTSERRAT ROSELL PUJOL
Vic

Manca de sentit comú

S'està tramitant la que anomenen «lleis trans». Seria lamentable que sortís aprovada, després de

tantes lleis que tenim, en què no compta gens la dignitat de la persona humana.

Si diuen que tots som iguals, per què s'han d'autoritzar canvis? Tractaments hormonals, cirurgies per eliminar genitals i fer implants que poden perjudicar la salut de manera irreversible. I l'augment de despesa sanitària? A més, a adolescents, en ple desenvolupament fisiològic i psicològic, i sense el consentiment dels pares. Això és una irresponsabilitat en tots els sentits i una manca de sentit comú.

Confiem que els qui han de prendre aquestes decisions mostrin més personalitat i maduresa que els qui proposen disbarats tan grans.

M. ANTÒNIA GARCÍA
Barcelona

Infern demogràfic

Després de conèixer que el primer semestre del 2022, a l'Estat espanyol, hi ha hagut la xifra de naixements més baixa de tota la sèrie històrica des del 1941, estem, com diu el president del Fòrum de la Família, no ja davant d'un cru hivern demogràfic, sinó davant d'un infern. Una autèntica emergència que cal atendre des de tots els àmbits de la societat, també lògicament des de l'àmbit polític, on la família ha de cobrar una rellevància i un protagonisme que malauradament a Espanya no té. Perquè, per molta demagògia i propaganda que es faci al voltant d'aquest drama, la veritat és que una societat sense fills és una societat sense futur.

JESÚS DOMINGO MARTÍNEZ
Girona

Podeu enviar les cartes a:

redaccio@catalunyacristiana.cat

«És urgent aportar les raons que ens mouen a l'esperança!»

Javier Arias Artacho, autor del llibre «Dios existe»

MAC

Javier Arias Artacho és llicenciat en Filologia Hispànica, diplomat en Ciències Religioses i ha cursat un màster en Bioètica. Compagina el seu temps entre la família, l'ensenyament i la literatura. Col·labora com a articulista en premsa escrita i digital. Acaba de publicar un nou llibre, *Dios existe. Razones a prueba de bombas para jóvenes escépticos*, editat per San Pablo.

Com va sorgir aquest llibre?

La meva vocació d'escriptor no està deslligada de la de ser cristià, però no sempre saps com encertar a l'hora de projectar el teu do. Doncs bé, aquest treball neix com una necessitat de conjuminar la meva facilitat amb la paraula, la meva formació i la crida que sento a compartir el que he après durant aquests anys. Per què no aprofitar la meva creativitat i la meva preparació acadèmica per multiplicar el missatge des de la raó? El llibre neix de les meves classes, del que jo ensenyo als meus estudiants de primer de Batxillerat.

Inicialment tenia un altre títol...

L'havia titulat *La verdad deslumbra, si la quieres ver*. La raó ens parla claríssimament de l'existència d'«alguna cosa més». M'agrada dir als meus alumnes que cadascú li pot posar el nom que vulgui, però aquell Déu del qual ens parla Jesús de Nazaret és un invisible que es pot fer visible des de la raó. El títol de *Dios existe* va ser una proposta editorial. I va funcionar! El llibre s'està reeditant constantment i sento que he aconseguit amb una missió: hi troben

respostes clares no només els joves que s'hi acosten amb curiositat, sinó també els molts allunyats.

Al llarg de la seva experiència com a docent, ha pogut adonar-se que els joves «tan sols són capaços de creure el que entenen, el que raonen». Com transmetre'ls el concepte de l'existència de Déu?

Tothom sap que les nostres bones accions i l'experiència de Déu és el que acaba seduint aquells que cerquen. L'encontre amb Déu no pot ser des de la raó. Això no obstant, per voler trobar-se, cal saber que existeix! Aquest punt és fonamental, perquè vivim en una societat positivista i agnòstica que no s'imagina que Déu és una realitat més que possible. Una realitat que no sempre som capaços de transmetre correctament a l'Església del segle XXI. És urgent aportar les raons que ens mouen a l'esperança! Si la gent les descobrís, els creients serien una legió que trucaria a la nostra porta. Però cal voler descobrir, i no tothom vol descobrir la veritat i qüestionar-se. De vegades és més còmode viure en el món de les ombres...

Què proposa el llibre per copsar l'atenció dels joves i dels allunyats de la fe?

L'autenticitat dels Evangelis, la seva antiguitat, la seva credibilitat històrica. Entendre que els apòstols van transmetre el que van veure, que és pura lògica; la força de la filosofia, de la raó pura; les pistes que ofereix la ciència sobre altres realitats que no podem explicar. La ciència apunta al misteri que ella mateixa no pot

«Vivim en una societat positivista i agnòstica que no s'imagina que Déu és una realitat més que possible»

abraçar. Crec que l'encerto sobre com explicar-ho i com basar-me en la documentació necessària perquè sigui creïble. I és creïble perquè és veritat.

En una de las pàgines esmenta que el sacerdot i escriptor Pablo d'Ors afirma que no es tracta tant de cercar, sinó «d'obrir els ulls al que ens envolta». És aquesta la clau?

Efectivament. Aquest és el camí. Com ens costa això! Com deia abans, el títol era *La verdad deslumbra...* si fas l'esforç d'obrir els ulls! El món ens té atrofiats i davant de cadascun de nosaltres passen coses extraordinàries que no arribem a veure, perquè no ens hi aturem. La meua proposta és que ens hi aturem i pensem.

Per explicar als joves la versemblança i autenticitat dels evangelis, dona veu als apòstols. Són ells el testimoni més fidedigne del missatge evangelitzador de Jesús?

Sens dubte! La nostra fe és apostòlica. Sense ells, no hi hauria fe. Qualsevol dels meus alumnes entén l'argument que cap d'ells no moriria per alguna cosa que saben que és mentida. Els apòstols no creien el que els havien explicat. Ells creien el que havien vist! Ells van ser testimonis de l'impossible! Però van morir per allò, van sortir de la seva zona de seguretat per compartir que el van veure resuscitat... Aquests folls que van canviar el món! La meua experiència em demostra que, quan saps exposar-ho, els joves no et repliquen. És tan poderós l'argument, que no et rebaten.

A l'època actual, Jesús seria un influencer?

Jesús faria servir les xarxes socials, però les situaria en el punt escaient. Jesús també sortiria de gira per petits i grans auditoris, i sortiria de les esglésies, i diria alguna cosa semblant al que va dir llavors, i per la qual el van matar: cal enderrocar murs i tornar a construir moltes coses. En aquell temps parlava del temple de Jerusalem, avui parlaria de molts murs que ha aixecat l'Església, però que està obligada a canviar per fer arribar el seu missatge. Al cap i a la fi, és l'única cosa que importa.

Agermanament entre fe i cultura

Presentat un llibre que ret homenatge a la figura i al llegat de Mn. Josep M. Martí i Bonet

MAC
Barcelona

L'abril passat s'inaugurava al Museu Diocesà de Barcelona l'exposició *Fides ex auditu. Josep Maria Martí i Bonet, mig segle amb el patrimoni de l'Església*, un reconeixement a la trajectòria del Dr. Josep M. Martí i Bonet en els darrers cinquanta anys al capdavant de la gestió del patrimoni cultural de l'arxidiòcesi de Barcelona.

El 28 de setembre tenia lloc a l'aula magna del Seminari Conciliar de Barcelona la presentació d'un llibre, amb el mateix títol, com a «complement necessari» a l'esmentada mostra, segons paraules de Mons. Sergi Gordo, bisbe auxiliar de Barcelona, que va presidir l'acte. Per la seva banda, Mn. Josep Maria Turull, director de la Biblioteca Pública Episcopal del Seminari

de Barcelona, va qualificar el volum com «el regal que li oferim al Dr. Martí i Bonet per tot el que ha fet per l'Església i per Catalunya, una tasca d'agermanament entre fe i cultura».

Aquest treball ha estat possible gràcies al testimoni de quinze persones properes a Mn. Josep M. Martí i Bonet que, en el decurs d'aquestes cinc dècades, han estat al seu costat i han treballat amb ell. Mn. Robert Baró, director del Museu Diocesà de Barcelona i delegat diocesà de Patrimoni Cultural, va posar en relleu que tot el que el Dr. Martí i Bonet ha investigat al llarg dels anys l'ha volgut «posar al servei dels ciutadans». I li va agrair la seva intensa dedicació de «conèixer per poder reconèi-

xer i així donar a conèixer». El seu llegat és extraordinari: més de quatre-centes cinquanta publicacions sobre temàtica d'art i patrimoni i unes dues-centes exposicions organitzades al Museu Diocesà de Barcelona.

Joana Alarcón, editora científica del llibre i directora de l'Arxiu Diocesà de Barcelona, va rememorar la gènesi de la creació del volum, ara fa més de tres anys, i va comentar que s'havia fet «amb el cor». «A través de les seves pàgines —va dir— descobrirem la valuosa feina de Mn. Martí i Bonet, però, sobretot, coneixerem un home bo i generós, ple d'energia i entregat en cos i ànima a la seva feina. Ell ha esdevingut un referent i un mestre per a tots nosaltres.»

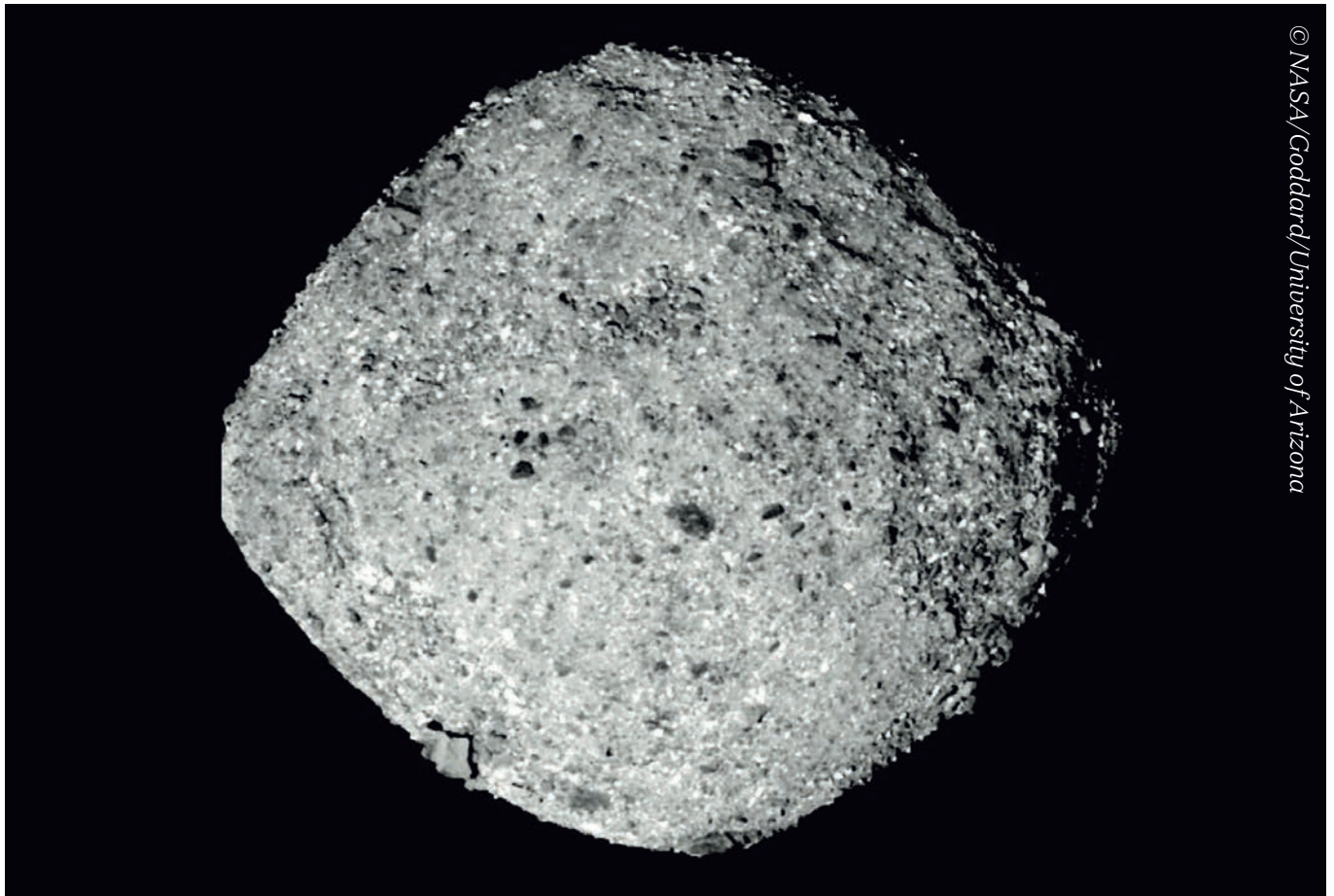
«Soc un enamorat de Crist!» Amb aquestes paraules començava Mn. Josep M. Martí i Bonet la seva intervenció. L'homenatjat va recordar la seva tasca al Museu Diocesà de Barcelona, la Biblioteca Pública Episcopal del Seminari de Barcelona, l'Associació d'Arxivers de l'Església a Espanya o l'Arxiu Diocesà de Barcelona.

«Al llarg de la meua vida he cercat el rostre de Crist i he de dir que l'he pogut veure en tots i cadascun de vosaltres, les persones que m'heu ajudat en la meua tasca professional, i també en la meua família, que sempre m'ha ajudat a estimar la vida i a estimar Déu», va palesar el Dr. Martí i Bonet.

L'acte va acabar amb el lliurament del llibre, per part del bisbe Sergi, a un emocionat Mn. Josep M. Martí i Bonet, entre els aplaudiments de tots els assistents. «Que per molts anys puguem continuar fruit de la teua saviesa i del teu treball com a investigador inquiet i infatigable», li va expressar el prelat.

Agustí Codinach

© NASA/Goddard/University of Arizona

Imatge de l'asteroide Bennu, fotografiat per la nau Osiris-Rex.

ACTUALITATS CIENTÍFIQUES

S'han pres mostres del «terreny» de l'asteroide Bennu

FRANCESC NICOLAU
Professor emèrit de la Facultat
de Filosofia de Catalunya

Aquest asteroide Bennu, que és dels més pròxims a la Terra, té una òrbita allargada que va des d'estar una mica més a prop del Sol que el nostre planeta fins a gairebé la distància de Mart. Té un diàmetre de 480 metres i el seu període orbital és de 436 dies. A la pregunta de si pot xocar amb la Terra, es respon que quan passarà més a prop nostre serà l'any 2182, i la probabilitat de xoc és molt baixa. No cal patir. La NASA americana es va interessar en l'estudi de Bennu i el 2016 va posar en òrbita una nau anomenada Osiris-Rex, que des del 2018 acompanya l'asteroide i ha anat cartografiant-lo i prenent-li mesures. S'ha vist, entre altres coses, que té una gravetat baixa, perquè és poc dens.

I ara els de la NASA, el juliol passat, han volgut portar a cap encara una altra cosa que també tenien projectada: prendre mostres de la seva superfície. La cosa no era fàcil, però se n'han sortit i és això el que us puc explicar avui. Van seleccionar una zona de l'asteroide anomenada Nightingale per a aquesta maniobra de recollida de la mostra, mentre

amb càmeres captaven el procés. De l'Osiris-Rex en sortí un disc amb un braç que li va fer recollir allò que s'aixecà de la superfície per l'acció d'un gas que hi dispararen al mateix temps. L'operació, que durà cinc segons, va ser un èxit. En lloc dels 50 grams que es pensaven obtenir se'n recolliren uns 250. «El fet que se'n recollís més quantitat de l'esperada es deu al fet que el material de la superfície era molt menys compacte del que esperàvem», ens diu un dels investigadors de la NASA a l'article publicat a *Science*. La maniobra deixà un rastre a l'asteroide com una espècie de cràter de nou metres de diàmetre. La nau Osiris-Rex ha complert, doncs, tots els objectius que s'havien proposat. El seu retorn a la Terra es preveu per al setembre de l'any que ve, el 2023, i a la NASA podran fer l'anàlisi del material recollit. Ja ens en diran alguna cosa.

Com veieu, els científics ara fins i tot porten a la Terra material que es troba en els astres. Que tot sigui per al millor coneixement del cosmos creat per Déu.

GENT DE CASA

Magí Morera i Feixas

JOAN PALLARÈS-PERSONAT
Historiador

Avui encara són molts els que recorden el pare Magí Morera i Feixas pel seu esperit emprenedor i la seva laboriositat, una persona especialment dotada per al lideratge i d'una fe exemplar.

Nascut a Castelltallat, a Sant Mateu de Bages, el 16 de novembre del 1908, era el més petit de dotze germans. Va perdre el pare als disset mesos i va estudiar al col·legi d'orfes que els Fills de la Sagrada Família regentaven a Sant Julià de Vilatorrada, on, sentint-se atret per la vida religiosa, va decidir professar en la congregació a la qual ja pertanyia un germà seu, Domènec. Va professar el 1925 i va fer els vots solemnes el 1933; l'1 de novembre d'aquell mateix any era ordenat sacerdot a Tortosa.

El pare Morera va ser destinat a Blanes, on es dedicava a la formació de nous seminaristes fins que l'esclat de la persecució religiosa del 1936, que causà vint màrtirs a la congregació, el feu amagar-se a Manresa, on feia de mestre. Els seus superiors li van ordenar marxar del país; va passar a França. Va estar un temps a Marsella fins que se'n va anar a Itàlia, on exerciria a Roma i a pobles del Laci i dels Abruços.

A Itàlia, entre el 1938 i el 1958, va viure la Segona Guerra Mundial, el feixisme, l'ocupació alemanya

i l'americana, el canvi de règim i la difícil postguerra. Va establir-hi una casa de novicis. A Roma seria nomenat rector de parròquia, promogué noves fundacions i desplegà gran activitat, fins que el Capítol General de l'any 1958 l'escolliria com a nou superior general de la Congregació dels Fills de la Sagrada Família. Un càrrec que ocuparia en dos períodes de temps, del 1958 al 1969 i, novament, del 1975 al 1981; un temps prou perllongat que abasta divuit anys.

En el període entremig de les dues etapes que va ser superior de la Congregació, va ser rector de la parròquia de Jesús de Natzaret, a Madrid, un temple modern que té al jardí que l'envolta una petita ermita dedicada a la Sagrada Família. Després del segon període, va ser rector de l'església de Santa Maria Goretti de Curitiba, a l'estat brasiler de Paranà.

Malalt i afeblit, va retornar a Barcelona. Va suportar els dolors amb entesa i paciència, i moriria el 28 de juny del 1984. Va ser enterrat al cementiri de Les Corts. Posteriorment, en iniciar-se'n el procés de beatificació, el seu cos va ser traslladat a la parròquia i santuari de Sant Josep Manyanet, a Sant Andreu de Palomar, on reposa també sant Josep Manyanet, fundador de la congregació. El papa Francesc el va declarar venerable el 2017.

L'any 1958 va ser escollit superior general de la Congregació dels Fills de la Sagrada Família.

FRANZ WERFEL

Reunió de batxillers

Edicions de 1984, 2022, 222 pàg.

Aquesta novel·la de Franz Werfel narra magistralment com l'enveja i la crueltat d'un grup de joves poden enfonsar l'estudiant més prometedor, alhora que retrata amb precisió a una generació que va viure les acaballes de l'imperi austrohongarès, en una Europa decadent i prerevolucionària.

J. M. ALIMBAU ARGILA*Dios convierte los males en bienes*

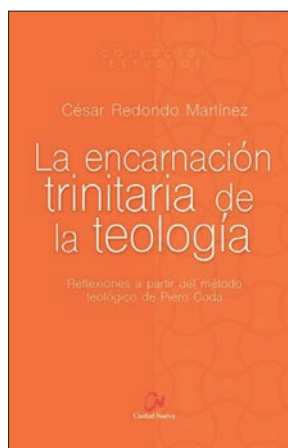
Voz de Papel, 2022, 262 pàg.

El sacerdot i periodista Josep Maria Alimbau ens ofereix un nou llibre, on reflexiona sobre diversos conceptes (benaurances, creu, generositat, heroisme de les mares, saviesa, veritat...). El títol sorgeix d'una mítica frase de Job: «Acceptem els béns com un do de Déu, i no hem d'acceptar els mals?»

MONTSERRAT CANTÓ I MARTEORELL*De bat a bat*

IKI Editorial, 2022, 148 pàg.

Les vivències de Montserrat Cantó i Martorell, al llarg de la seva vida professional com a pedagoga, es reflecteixen fidelment en aquestes pàgines. Entre text i text, com una finestra que s'obre de bat a bat, ens fa participants de l'amor infinit a la seva filla Laura, traspassada a causa d'un tumor cerebral. La carta d'amor d'una mare.

CÉSAR REDONDO MARTÍNEZ*La encarnación trinitaria de la teología*

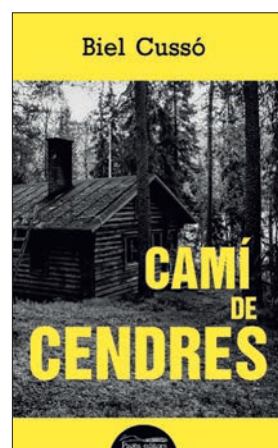
Ciudad Nueva, 2022, 310 pàg.

El coneixement del misteri trinitari no és el resultat de la recerca històrica de l'home, sinó de Déu, que cerca històricament l'home fins a trobar-se plenament amb ell en Crist. Segons el teòleg César Redondo, el llenguatge amb què Jesús ho dona a entendre és l'amor de si mateix fins a l'extrem.

JOSÉ MARÍA RIBAS ALBA*Historia desconocida del Nuevo Testamento*

Almuzara, 2022, 446 pàg.

Podem conèixer la data exacta del naixement i la mort de Jesús de Natzaret? Com es pot valorar la literatura apòcrifa, per exemple, l'evangelí de Maria o de Judes? Va existir realment l'estel de Betlem? L'autor convida el lector a emprendre un interessant viatge a través de la història dels evangelis.

BIEL CUSSÓ*Camí de cendres*

Pagès Editors, 2022, 176 pàg.

La història del septuagenari Victor Leighton és un relat que té com a protagonistes la pèrdua i la mort, però també la vida i l'esperança. Una crònica de pugnes internes, sofriments i retrets, així com de soledat, ràbia i covardia, ambientada en els confins glaçats del planeta.

CRÍTICA DE TEATRE

ANDREU SOTORRA
andreusotorra@gmail.com

Les T de Teatre s'estan despentinant. Més del que altres vegades ja han fet. I quina manera millor sinó fer-ho conjuntament amb una altra companyia com La Brutal, que tampoc no té pèls a la llengua ni prejudicis a l'escenari! El resultat és la importació en exclusiva de l'obra *Vanya and Sonia and Masha and Spike*, del dramaturg Christopher Durang (Montclair, Nova Jersey, EUA, 1949), una barreja de comè-

Les etèries molècules de Txékhov

dia, tragicomèdia, conte de fades i gènere fantàstic que han optat per fer més accessible als espectadors locals amb el títol *La meravellosa família Hardwicke*.

Família, sí. Meravellosa, no tant. Depèn del que s'entengui per aquest qualificatiu, perquè no es pot dir que els seus protagonistes visquin precisament en un món de meravelles. L'obra s'emmiralla, esclar, en l'atmosfera del paisatge literari d'Anton Txékhov i alguns dels seus personatges extrets de les seves obres més conegudes.

Hi ha en Vanya (el de l'*Oncle*), hi ha la Masha (la germana forastera amb elegant barret de gran estrella) i hi ha la Sonia (la modèstia, a vegades irritant, al servei dels de casa). I hi ha una dona de la neteja

amb poders de fetillera que es diu Cassandra. I acaba apareixent un amistançat de Masha, molt més jove, a qui anomenen Spike i una postadolescent amb aspiracions a actriu que es diu Nina.

I ja hi som tots. Es pot parlar de Txékhov o no. Vull dir que l'autor Christopher Durang s'hi empara i els noms dels protagonistes t'hi porten així com la constant referència a un hort de cirerers i les intencions de perdre la casa on Vanya i Sonia han viscut tota la vida tenint cura dels pares i del manteniment de la hisenda mentre rebien els diners de Masha, que ha fet carrera d'actriu de l'*star system* cinematogràfic. Però podria ser que es prescindís d'aquestes referències i la història també s'aguantaria per la seva intemporalitat.

El muntatge amaga un rerefons conscienciador: el de l'actual canvi climàtic. És el recurs que dona un gir a la trama quan els espectadors estan immersos en un ambient amb tendència a l'humor. La tragicomèdia, però, no s'abandona mai, centrada en les tragicomèdies de cadascun dels personatges. Tots plegats converteixen el que podria haver estat Txékhov si, en el seu temps, al segle XIX, hagués tingut ganes i humor de fer riure el personal.

Les actrius Carme Pla i Marta Pérez, de T de Teatre, en una de les escenes de l'obra de La Villarroel.

«**LA MERAVELLOSA FAMÍLIA HARDWICKE (VANYA AND SONIA AND MASHA AND SPIKE)**», de Christopher Durang.
INTÈRPRETS: Alejandro Bordanove, Paula Jornet, Marta Pérez, Carme Pla, Albert Ribalta i Lide Uranga.
DIRECCIÓ: David Selvas.
La Brutal i T de Teatre.
La Villarroel, Barcelona.
Fins al 20 de novembre.

AMB BON HUMOR

CRÍTICA LITERÀRIA

LLUCIÀ POU SABATÉ
Historiador i teòleg

Encarnació dels valors puritans

La edad de la inocencia, en la recent edició de Teresa Gómez Reus (Cátedra), és una novel·la clàssica d'Edith Wharton, portada al cinema (1994) per Scorsese, que mostra els desitjos ocults de l'alta societat reprimida del Nova York del segle XIX. Les brillants descripcions socials pertanyen a l'ànima humana de tots els temps; com ho farà també Virginia Woolf i altres autores, no és tant una psicologia explícita sinó que aquest *despullar-se* de l'autora serà a través de descripcions d'unes habitacions recarregades, opressives, on no es pot respirar, on tot és a la vista i no hi ha intimitat ni art. S'ofega la creativitat per culpa d'aquestes convencions socials: «La impressió causada per un paisatge, un carrer o una casa, hauria de ser sempre per al novel·lista un esdeveniment de la història d'una ànima», dirà Edith. En els seus textos manuscrits veurem la relació d'aquestes descripcions amb l'«altra banda del tapís», i el seu «jardí secret», on parla del procés creatiu (imatge usada també per María Zambrano en parlar de la «raó poètica» a *Claros del bosque*).

És un retrat de l'alta societat de la vella Nova York, lligada a convencions formals: «Fem el que fem perquè és el correcte.» A la *Introducció*, Teresa Gómez parla molt bé d'aquest ambient on la dona era la víctima principal i també botxí, atès que feia seves aquelles regles opressives que regulaven fins al detall més petit.

La passió amorosa implícita en una presó de sentiments teixirà tota la novel·la, que reflecteix la vida de l'autora, Edith, a qui la seva mare deshereta per la seva irònica visió del món interior opressiu en què va viure. És una novel·la on regna l'emoció continguda: per no fer mal als éssers estimats, es deixa de banda l'opció feliç, idea que més tard veurem en altres novel·les, com ara *La Regenta* o *Laura a la ciutat dels sants*.

Edith Wharton
**La edad
de la inocencia**

BIBLIOTECA CÁTEDRA DEL SIGLO XX
CÁTEDRA

EDITH WHARTON

La edad de la inocencia
Cátedra, 2020, 496 pàg.

RAUXA

Del problema al misteri

En el llibre sobre l'espiritualitat de Teresina de Lisieux *Tot és gràcia*, Mn. Josep Maria Rovira Belloso escriu aquestes paraules: «En la modernitat hi ha un element decisiu: la percepció del mal del món. El fet inexplicable del mal és viscut com a escàndol [...]. Provoca un inconformisme arrelat i profund, per no dir una rebel·lia que es fa incapaç de contemplar el món; només val la pena transformar-lo.»

Als nostres dies aquesta afirmació es fa més patent que mai. Les múltiples problemàtiques de la nostra generació són afrontades gairebé de manera instintiva amb un gran esperit crític i rebel; però mancats d'un mínim esperit contemplatiu, sense temps per aturar-nos-hi i observar-les amb calma, ens tornem incapaços de captar-ne el misteri. Ens quedem només amb el problema del moment i se'ns escapa el fons de la qüestió, allò que més enllà dels elements conjunturals de l'ara i l'aquí, es manté inalterable. Sense aquesta perspectiva, la vida es converteix en una cadena de problemes per resoldre, i tard o d'hora la frustració és inevitable i som víctimes de la indignació i la desesperança. En tenim dos exemples amb la crisi climàtica i la qüestió sexual i de gènere. La controvèrsia al voltant d'aquests dos temes es troba ben viva, però sovint es queda en la superfície; si no som capaços d'embadalir-nos davant d'un paisatge, si no ens hem sentit mai petits i temorosos al peu d'una muntanya, la natura que ens sosté ens continuarà sent del tot estranya; i si no ens hem commogut mai per la mirada o la paraula d'algu, si no hem intuït en el tu que tenim abraçat, cara a cara, una profunditat insondable, quedarem sempre presoners del nostre miserable jo. El problema ens enfonsa, només el misteri ens fa sortir de nosaltres mateixos per obrir-nos a la vida.

EDUARD BRUFAU

Agenda

Barcelona

40 DIES PER LA VIDA

El **diumenge 16 d'octubre**, a les 19.15, missa de meitat de campanya a la catedral de Barcelona.

RELOTGE DE LA FAMÍLIA

El **dimarts 18 d'octubre**, a les 19.30, sessió de *Relotge de la família* al Casal Loiola de Barcelona (c/ Balmes, 138).

CRISTIANISME I JUSTÍCIA

El **dimarts 18 d'octubre**, a les 19.00, inauguració del curs amb la xerrada de Cristina Inogés *Excluidos en la Iglesia. ¿Qué podemos decir desde el Sínodo?*; el **dijous 20**, a les 19.30, *Música, educació i fe* amb Francesc Roma; els **dis-sabtes a partir del 22 d'octubre**, a les 10.00, curs *Com creure avui*, coordinat per Joaquín Menacho. Més informació: tel. 933 172 338.

MONESTIR DE SANT PERE DE LES PUEL·LES

El **dimecres 19 d'octubre**, a les 20.00, dansa contemplativa; el **dis-sabte 22**, a les 9.45, taller de cal·ligrafia *Iniciació a la lletra cassoleta* amb Conxa Adell. Més informació: activitatspuelles@gmail.com.

PREGÀRIA

El **dijous 20 d'octubre**, a les 19.00, taller-escola de pregària al Casal Don Bosco. Més informació: tel. 616 947 158.

INSTITUT EMMANUEL MOUNIER

El **dijous 20 d'octubre**, a les 19.00, *És possible ser amb l'altre?* amb Jordi Abarca al Seminari de Barcelona (c/ Diputació, 231).

FUNDACIÓ JOAN MARAGALL

Els **dijous a partir del 20 d'octubre**, a les 18.00, taller de lectura sobre *Pensaments i opuscles* de Blaise Pascal amb Pere Lluís Font (c/ València, 244, 1r - Barcelona).

CATECUMENAT

El **dissabte 22 d'octubre**, a les 11.00, formació per a catequistes-acompanyants de catecú-

mens al Seminari de Barcelona (c/ Diputació, 231).

Sant Feliu de Llobregat

BÍBLIA

El **divendres 21 d'octubre**, a les 18.30, sessió *Abraham, el camí de la fe: una aventura sempre oberta* amb fra Bernat Folcrà a la sala Mn. Vinyeta de Vilafranca del Penedès.

MÚSIQUES DEL RETAULE

El **dissabte 22 d'octubre**, a les 20.30, música sacra al temple de Santa Maria de la Geltrú davant del retaule barroc.

Terrassa

CATEDRAL

El **dimecres 19 d'octubre**, a les 20.00, Mons. Salvador Cristau presideix la missa a la catedral de Terrassa amb motiu de la solemnitat de la Mare de Déu de la Salut i el 75è aniversari de la coronació canònica de la Mare de Déu de Montserrat.

X JORNADES TRANSMET

El **divendres 21 d'octubre**, a les 20.00, a la catedral de Terrassa, Escola de Pregària presidida pel bisbe Salvador Cristau *La pregària, font d'esperança*; el **dissabte 22**, a les 10.00, jornada de formació al Centre Borja de Sant Cugat del Vallès; el **diumenge 23**, a les 17.00, a la paròquia de Sant Esteve de Granollers, memòria i record de Jaume Galobart, i concert *El Cel és esperança*, amb Vicenç Prunés i el Cor Aglepta.

Urgell

CATALONIA SACRA

El **dissabte 22 d'octubre**, a les 11.30, visita guiada *La capella de la Pietat de la catedral d'Urgell* amb Joan Bosch al Museu Diocesà d'Urgell. Informació: reserves@cataloniasacra.cat.

PREGUEM PER LES INTENCIONS DEL PAPA

Perquè l'Església visqui cada cop més la sinodalitat i sigui un lloc de solidaritat, fraternitat i acollida

Catalunya Cristiana

SUBSCRIPCIONS ANUALS EN CATALÀ O CASTELLÀ

Catalunya, resta de l'Estat espanyol i Andorra: 145 €

Gibraltar i Portugal: 145 €

Resta d'Europa: 222,99 €

Amèrica i Àfrica: 254,19 €

Àsia i Oceania: 325,43 €

Membre de l'APPEC
Associació de Publicacions
Periòdiques en Català

El setmanari rep l'ajut de la Generalitat de Catalunya

www.catalunyacristiana.cat

[f /catalunyacristiana](https://www.facebook.com/catalunyacristiana)

[@catcristiana](https://twitter.com/catcristiana)

[i catalunya_cristiana](https://www.instagram.com/catalunya_cristiana)

[y Catalunya Cristiana](https://www.youtube.com/CatalunyaCristiana)

Director: Òscar Martí Navarro
Consiliari: Mn. Miquel Ramón Fuentes
Sotsdirectora: Carme Munté Margalef

Redactors: Eduard Brufau, Miquel Àngel Codina, Macià Grau, Rosa M. Jané, Joan Andreu Parra
Lingüista: Montserrat Pibernat
Fotògraf: Agustí Codinach

Col·laboradors d'aquesta setmana:
PJ Armengou, Jaume Balateu, Juan Manuel Bajo, Pilarín Bayés, Esther Borrego, Pilar Casals, Juanjo Fernández, Antonio Gil, Gregorio Luri, Ignasi Miranda, Glòria Monés, Pilar Muro, Francesc Nicolau, Joan Pallarès-Personat, Lluïa Pou, Andreu Sotorra, Sebastià Taltavull, Emili Villegas

Redacció, administració, publicitat i promoció:
C/ Comtes de Bell-lloc, 67-69 - 08014 BARCELONA
Tel. 934 092 810, Fax 934 092 775

redaccio@catalunyacristiana.cat
administracio@catalunyacristiana.cat
publicitat@catalunyacristiana.cat
subscripcions@catalunyacristiana.cat

Fundadors: Mn. Joan E. Jarque i Mn. Francesc Malgosa

Edita: Fundació Missatge Humà i Cristià

Administració: Isabel Giral (comptabilitat), Dídac Campos (subscripcions)

Autoedició i compaginació:
Macià Grau

Impressió: Impressions Intercomarcals, SA
Ctra. C-1.411, Km 34. Polígon industrial El Cementiri.
Tel. 938 788 403. Fax 938 788 212 - 08272
SANT FRUITÓS DE BAGES - DLB 14.387/79

MAC

Els dies 17 i 18 de setembre, el Teatre Kursaal de Manresa va acollir l'estrena d'un espectacle musical sobre la vida de sant Ignasi de Loiola. *Enecus*, que forma part de Manresa2022, posa de manifest la transformació que va viure el fundador de la Companyia de Jesús a la capital del Bages l'any 1522, ara fa cinc-cents anys. A través d'aquesta obra, s'intenta oferir una lectura artística contemporània a la figura de sant Ignasi i, alhora, reivindicar el talent multidisciplinari que hi ha a Manresa. Parlem amb el director artístic, guionista i actor manresà Enric Llort, que ha estat l'encarregat de materialitzar-lo a escena.

Enric, has dirigit l'espectacle musical *Enecus*. Fes-nos cinc cèntims de l'argument.

Enecus és un espectacle inspirat en el procés de transformació que va viure Íñigo de Loyola (sant Ignasi de Loiola) des d'un punt de vista totalment laic i contemporani. *Enecus* no pretén adoctrinar ningú, sinó que és l'exposició d'unes vivències personals atemporals que transcendeixen el temps, és a dir, que no són específiques d'una societat o d'una situació històrica determinada. És aquest punt de vista el que, al meu entendre, el fa universal.

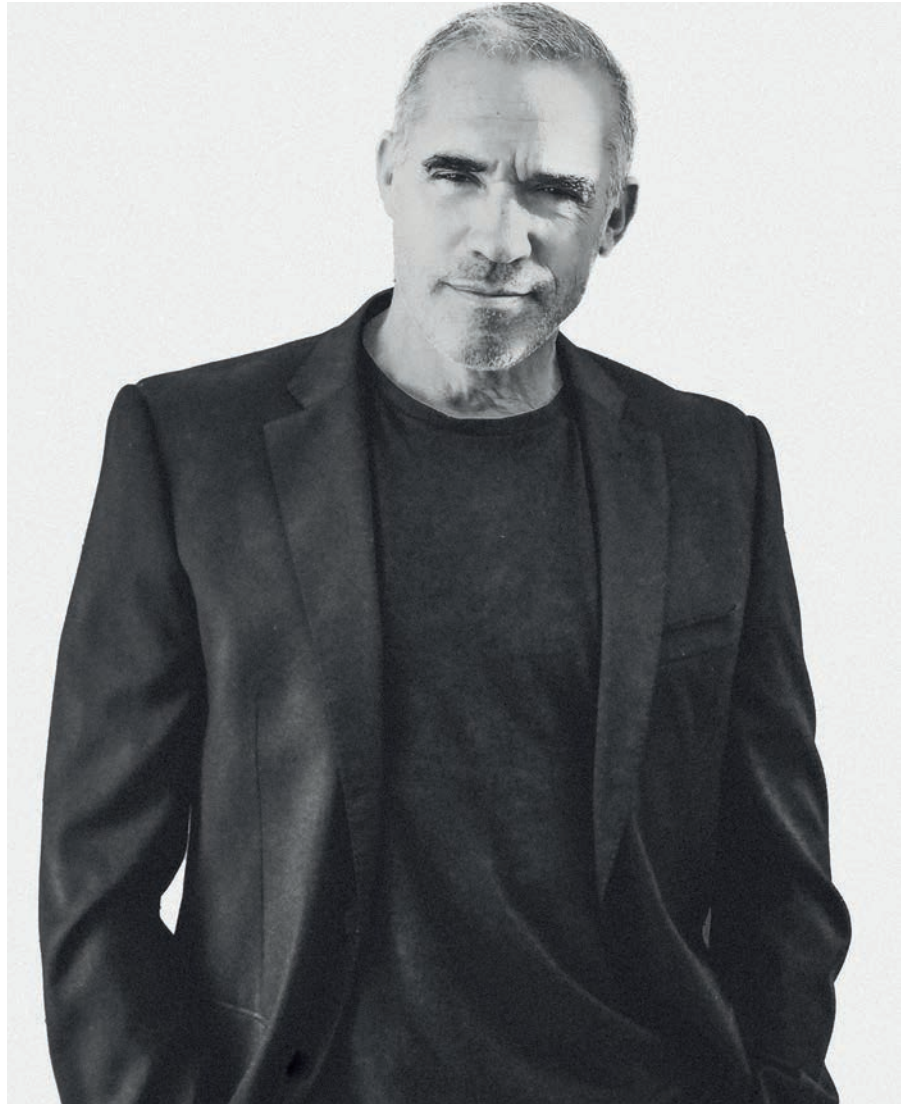
Ha estat difícil posar en escena el procés de transformació interior de sant Ignasi de Loiola?

Ha estat una producció complexa perquè el relat de la història es transmet a partir de la combinació de tècniques i disciplines artístiques diferents. Ha estat un calidoscopi artístic, un plantejament polièdric que requereix d'un equilibri molt acurat perquè el missatge i els diferents llenguatges teatrals arribin amb claredat.

Què podem aprendre avui dia d'aquesta figura cabdal?

Que tots estem exposats a viure transformacions de tot tipus i que el discerniment personal pot ser una bona manera per fer-ho. El discerniment era quelcom que sant

Enric Llort, director de l'espectacle musical «Enecus», basat en la vida de sant Ignasi de Loiola

«Tots estem exposats a viure transformacions de tot tipus»

Ignasi practicava diàriament, de manera rigorosa i estricta. Aquesta anàlisi minuciosa el va portar a trobar el camí que el va derivar cap a nous valors personals i, en el seu cas, espirituals. Un camí que no té fi, no arriba enlloc i que, alhora, el fa prendre consciència de l'ara i aquí com a punt de referència de la seva existència.

Una característica que cal destacar és que la producció ha estat íntegrament manresana.

Efectivament. Si volia ser fidel al significat litúrgic de la transfor-

mació, havia de fer-ho des de dins. Manresa, com a ens social, ha de viure aquest procés des de les persones i amb les persones que donen identitat a la ciutat i, per tant, no s'entenia fer una proposta artística, inspirada en la transformació, que no comptés amb una producció totalment manresana o bagenca. Manresa té un gran potencial humà artístic i tecnològic, comparable amb qualsevol referent exterior i, sens dubte, no entenia el projecte sense tenir en compte aquest punt de vista.

ràdio estel

de 8 h a 10.30 h i de 10.30 h a 14 h
El matí a Ràdio Estel

de 14 h a 15 h
Estel migdia

de 15 h a 18 h
La caravana

de 18 h a 18.45 h
Sense distància

de 20 h a 21 h
Camins

Barcelona, 106.6 / Tarragona, 100.6 / Girona, 103.4 / Lleida, 91.5 / Catalunya Central, 93.7 / Tortosa, 90.1
Vic, 98.4 / El Garraf, 96.8 / La Cerdanya, 104.4 / La Seu d'Urgell, 105.0 / Andorra, 107.5 / Era Val d'Aran, 106.0

www.radioestel.cat

SEGUEIX-NOS

Download on the
App Store

BAIXA A
Google Play